На прастор, на шырокі разлог
Выходзі, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

№6 (1819)
Пятніца , 16 студзеня 2004 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах
Перыядычнасць — 5 разоў у тыдзень
Выдавец: УП «Народная воля»
Кошт свабодны.

Народная Воля

E-mail: nv@promedia.by
http://nv.promedia.by

Надвор'е

У Мінску сёння ўдзень чакаецца — -4...-2, уначы — -7...-5, на працягу сутак — без ападкаў; у Брэсце ўдзень — -3...-1, без ападкаў, уначы — -2...0, снег; у Гродне ўдзень — -2...0, без ападкаў, уначы — -5...-3, снег; у Віцебску ўдзень — -5...-3, уначы — -5...-3, на працягу сутак — без ападкаў; у Гомелі ўдзень — -3...-1, снег, уначы — -7...-5, без ападкаў; у Магілёве ўдзень — -4...-2, уначы — -5...-3, на працягу сутак — без ападкаў.

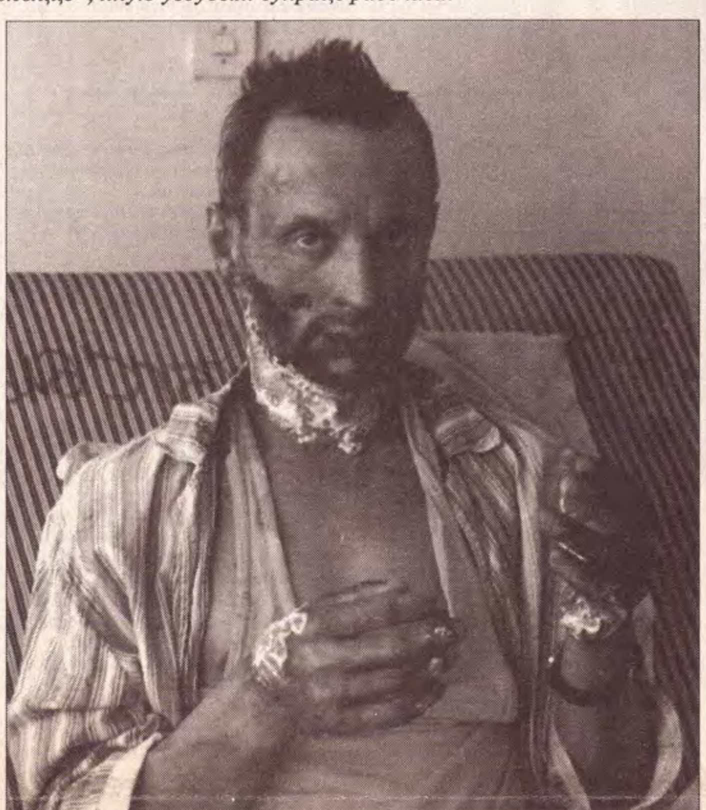
www.meteo.by

ТРАГЕДЫЯ

Уладзіміру Карпеку, нарэшце, вярнулі грошы.

Пасля таго, як ён ледзь не згарэў...

Вярнулі даўгі па зарплаце Уладзіміру Карпеку, рабочаму Бобрскага спіртзавода, што ў Крупскім раёне, які напярэдадні навагодніх святаў абліў сябе і работадаўцу бензінам і ледзь не згарэў у агні. (Пра гэта расказвалася ў артыкуле "Крупская трагедыя" 9 студзеня). Грошы прынеслі прама ў палату хірургічнага аддзялення Крупскай раённай бальніцы, дзе Карпека разам з Гаргадзе зараз праходзяць курс лячэння. Туды, у тую ж палату, днямі завітаў і следчы абласной пракуратуры, які ўзяў з Карпекі падпіску аб нявыездзе і паведаміў пра крымінальную справу па артыкуле "Замах на жыццё", якую ўзбудзілі супраць рабочага.

Уладзімір Карпека ў бальніцы.

На жаль, гэтым разам мне не ўдалося пагутарыць з самім Уладзімірам Карпекам — крупскія медыкі абмяжоўваюць кантакты з хворым. Але я пагутарыў з яго маці, якая кожны дзень наведвае ў шпіталі сына.

— Софʼя Пятроўна, ці праўда, што Вашаму сыну выплацілі ўсе даўгі па зарплаце?

— Амаль усе. Яму выплацілі два мільёны чатырыста тысяч з лішкам. Але ўсяго было налічана два мільёны васемсот тысяч. Яны сказалі, што 350—400 тысяч рублёў вылічылі за розныя канцыдэрожкі і г.д. Усе грошы сын аддаў мне, сабе ўзяў толькі 5 тысяч рублёў. "А гэтыя ўсе вязі дадому, — ён мне сказаў, — бо яны нам дужа патрэбныя будуць. Хай жонка доўг верне". Грошы, дарэчы, выплацілі не толькі яму, у панядзелак усе рабочыя спіртзавода атрымалі, нарэшце, усе даўгі. Людзям выплацілі па мільёну — па два. Каму колькі.

(Амаль сто мільёнаў рублёў складалі нявыплаты па зарплаце работнікам Бобрскага спіртзавода. Пасля трагедыі, якая разыгралася ў офісе дырэктара прадпрыемства Гаргадзе, грошы, як бачыце, знайшліся. — Аўт.)

— Скажыце, калі ласка, ці праўда, што да Уладзіміра прыходзіць следчы, які ўзяў падпіску аб нявыездзе?

— Так. І следчы быў не крупскі, а з Мінскай абласной пракуратуры. Ён прыязджаў у аўторак, але не было адваката, і ён з'ехаў. А ў сераду прыехаў зноў. У нас ёсць інфармацыя, што адразу пасля выпіскі на майго сына надзенуць наручнікі і возьмуць пад стражу.

— Што Вы адчуваеце?

— Перажываем вельмі, месца сабе не знаходзім *(плача)*. Ён жа невінаваты, ён не для сябе стараўся. Хацеў, каб і іншым было лепей.

— Урачы не кажуць, калі збіраюцца выпісаць Уладзіміра?

— Кажуць, што на наступным тыдні ўжо выпішуць.

— Ці праўда, што зараз, калі іншым рабочым таксама выплацілі даўгі па зарплаце, яны пачалі наведваць Вашага сына ў шпіталі?

— Так. Учора пяць жанчын да яго ў палату прыходзілі. Прасілі іх дараваць, казалі, што не наведвалі яго раней таму, што ім не было што несці. Яны прынеслі вялікі пакет з прадуктамі і дзякавалі за яго ўчынак. У нас наогул пасля артыкула ў "Народнай волі" многае пачало мяняцца. Нехта ад улад нават забараніў распаўсюджваць газету, і людзі ўпотай яе чыталі. Рабілі ксеракопіі і перадавалі з рук у рукі...

Дарэчы, хутка з Крупак павінна прыехаць камісія, якая мусіць наладзіць выбары новага старшыні СВК "Бобр", які, нагадаем, раней узначальваў той жа самы Тамаз Гаргадзе.

Таксама нагадаем, што ўвесь сыр-бор разгарэўся ў Бабры пасля таго, як былы рабочы кацельні мясцовага спіртзавода Уладзімір Карпека ад адчаю, што ніяк не можа атрымаць заробак за мінулы год, прыйшоў у кабінет дырэктара, абліў яго і сябе бензінам, і падчас валтузні чыркнула запальнічка... У выніку чаго абодва трапілі ў Крупскую раённую бальніцу са страшэннымі апёкамі цела.

Алесь СІЛІЧ.

ПУЛЬС

Ці адменяць у Беларусі інстытут прапіскі?

Пытанне аб адмене ў Рэспубліцы Беларусь інстытута прапіскі стане адным з першых, якое будзе абмяркоўвацца ў дэпартаменце МУС па міграцыі і грамадзянстве пасля яго стварэння. Пра гэта на прэс-канферэнцыі паведаміў міністр унутраных спраў Уладзімір Навумаў. Тую акалічнасць, што праблема дагэтуль не вырашана, ён патлумачыў так: "Усе гады пасля набыцця краінай суверэнітэту праблемай прапіскі займаліся некалькі дзяржаўных органаў, і нехта з прычыны свайго ўзаемадзеяння інтарэсаў захоўваў гэты інстытут". Цяпер жа, паводле яго слоў, са стварэннем у МУС новай структуры, якая апрача пытанняў міграцыі і грамадзянства зоймецца і бежанцамі, "усё сканцэнтруецца ў адных руках".

Вячаслаў БУДКЕВІЧ.

Галоўным архітэктарам Мінска прызначаны Руслан Белагорцаў

Пра гэта паведаміў намеснік старшыні сталічнага гарвыканкама Вячаслаў Кушнер.

Паводле яго слоў, дагэтуль Р.Белагорцаў працаваў у апараце Савета міністраў, а яшчэ раней — у Камітэце архітэктуры, горадабудаўніцтва і землеўпарадкавання Мінгарвыканкама і ў Міністэрстве будаўніцтва і архітэктуры Беларусі.

Нагадаем, што былы галоўны архітэктар і кіраўнік камітэта Аляксандр Чадовіч пакінуў сваю пасаду, напісаўшы ў снежні 2003 года заяву аб звальненні па ўласным жаданні. На гэтай пасадзе ён працаваў амаль 8 гадоў.

«Фінансавы вынік работы прадпрыемстваў Мінжылкамунгаса за 2003 год роўны нулю»

Пра гэта заявіў міністр жыллёва-камунальнай гаспадаркі Беларусі Уладзімір Белахвостаў на пасяджэнні калегіі міністэрства.

Даходы міністэрства ад усіх відаў дзейнасці склалі 1 трлн. 172 млрд. рублёў, расходы — 1,5 трлн. рублёў. Дэфіцыт папоўнены за кошт субсідый з рэспубліканскага бюджэту.

Разам з тым, адзначыў міністр, большасць з 708 арганізацый галіны выканала асноўныя мэтавыя паказчыкі прагнозу развіцця. На 4,5 працэнта вырасла прамысловая вытворчасць, у 1,9 раза павялічаны аб'ёмы рэалізацыі платных паслуг, сэканомлена 241,4 тыс. тон умоўнага паліва, адрамантавана 610 тыс. квадратных метраў жылля (дасягнуты ўзровень 1990 года). Практычна завершана работа па прыняцці на баланс і абслугоўванне размешчанай у сельскай мясцовасці камунальнай інфраструктуры арганізацый Мінабароны, іншых міністэрстваў і ведамстваў. За апошнія 5-6 гадоў гаспадарка Мінжылкамунгаса павялічылася ўдвая, адзначыў У.Белахвостаў.

Лавінія АРЭШКА.

Нелегалы з Пакістана дэпартаваны ў Расію

Група жыхароў Пакістана, якія нелегальна праніклі на тэрыторыю Беларусі, была дэпартавана з Барысава ў Смаленск, бо яны мелі ўязныя візы Расійскай Федэрацыі.

Як паведаміў БелаПАН начальнік пашпартна-візавай службы Барысаўскага РАУС падпалкоўнік міліцыі Алег Кажамякін, 18 пакістанцаў былі затрыманы ў вёсцы Бараўляны Барысаўскага раёна пасля тэлефанавання ў міліцыю яе жыхароў. Адзін з нелегалаў апынуўся прафесійным паліцэйскім, які, як і яго спадарожнікі, разлічваў перабрацца ў Заходнюю Еўропу.

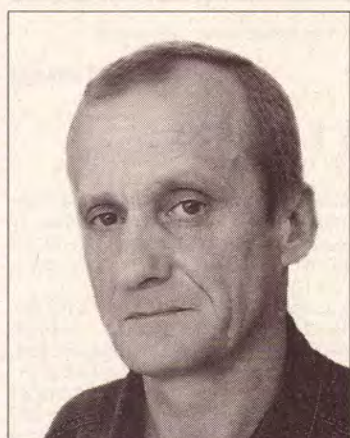
Неўзабаве быў знойдзены і праваднік групы, 47-гадовы мінчанін Мікалай Капыток, ураджэнец Бараўлян. Як высветлілі праваахоўныя органы, гэта ён прывёў жыхароў Пакістана ў атрыманы ў спадчыну ад памерлага бацькі дом. У адпаведнасці з заканадаўствам М.Капыток аштрафаваны на 300 тыс. рублёў. Супрацоўнік міліцыі адзначыў, што за апошнія месяцы на тэрыторыі раёна гэта другое затрыманне буйной групы нелегалаў з краін Сярэдняга і Далёкага Усходу.

Алесь НІКАЛАЙЧАНКА.

ТОЧКА ЗРЕНИЯ

Анатолий ЛЕВКОВИЧ, Игорь МАСЛОВСКИЙ

Будет ли прорыв?

Анатолий ЛЕВКОВИЧ, председатель Брестской областной организации Белорусской социал-демократической партии (Народная Грамада), кандидат философских наук, доцент.

Игорь МАСЛОВСКИЙ, заместитель председателя Брестской областной организации Белорусской социал-демократической партии (Народная Грамада).

С целью пропаганды своей стратегии и тактики в парламентской избирательной кампании наш город посетили лидеры коалиции "5+": Анатолий Лебедько (Объединенная гражданская партия), Винцук Вечерка (Партия БНФ), Сергей Калякин (Партия коммунистов Белорусская), Леонид Лемешонок (Белорусская партия труда), Станислав Шушкевич (Белорусская социал-демократическая Грамада). Смысл их инициативы сводится к тому, чтобы единой колонной осуществить осенний прорыв в парламент страны. Единый список оппозиционных кандидатов, по сообщению прессы, уже сформирован. Согласно сценарию, партии, входящие в коалицию "5+", занимаются выдвижением кандидатов в депутаты и своих людей в избирательные комиссии. Общественные организации — обучением и наблюдением на выборах и т.д. Обязанности расписаны, функции обозначены.

Новизна плана, по мнению коалиции, в том, что на этот раз он реален, ибо "абсолютно копирует все действия партии власти на всех предыдущих выборах". Поэтому "альтернативы ни теоретически, ни технически нашему плану нет", сообщил участникам встречи Анатолий Лебедько. Красиво и дерзко сказано! Правда, не совсем убедительно. Во-первых, если коалиция "5+" копирует сценарий власти, то в чем же его новизна? Во-вторых, неужели это абсолютно совершенный сценарий? Такая категоричность суждений сама по себе уже вызывает сомнение и тревогу.

Дважды на одни и те же грабли

Повторяется точь-в-точь ситуация с единым кандидатом в президенты. Власть тогда успешно "мочила" единого. Сейчас ей предлагается "мочить" единую колонну оппозиционных кандидатов. Причем список "единых" обещают озвучить заблаговременно, и, следовательно, власть получит шикарную возможность начать "мочиловку" их еще до кампании.

Известно, не сработал у нас югославский сценарий единого кандидата в президенты, а белорусский "ЗУБР" не стал югославским "ОТПОРОМ". Сегодня нам предлагают то же самое: шандарахнуть себя граблями по тому же самому месту. Какой-то мазохизм получается. Пора уже более творчески подходить к использованию чужого опыта.

Один в округе не воин

Наглядный пример из Белоозерска, где недавно состоялись повторные выборы в городской Совет депутатов. Мы предлагали выдвинуть несколько кандидатов от разных политических партий и создать коалицию оппозиционных кандидатов в каждом отдельно взятом избирательном округе против кандидата от власти. Не получилось. Были выдвинуты только кандидаты БСДП (НГ), которые, естественно, и стали "едиными". Власть на них неплохо отрепетировала свой сценарий к предстоящим парламентским выборам. Каких только вариантов не было отработано! Власть "мочалила" и "мочила" "единых" конкретно и по-черному. И, конечно, "замочила". И не потому, что наши кандидаты слабые, а потому, что сильный административный ресурс и его с лихвой хватает, чтобы "замочить" единого оппозиционного кандидата в отдельно взятом избирательном округе.

Не забуду мать родную

Вспоминается мобилизационная кампания на прошедших президентских выборах. Это лучший образец того, что и как надо делать в условиях Беларуси, чтобы помочь завалить избирательную кампанию. К примеру, несколько молодежных общественных организаций в Брестской области, с трудом собравшие команду примерно из 20 человек, почти три недели в самый разгар агитации пехом шагали по Полесью, проявляя образцы выносливости и мужества в борьбе с сонмами насекомых тварей. Совершался этакий эко-туристический поход по мобилизации к голосованию сельского люда. Проще говоря, агитировала молодежь дедушек, бабушек и их внучат на селе не за единого, а за то, чтобы те посетили избирательные участки. Хотя всякому известно, что сельский люд и без подобной агитации почти поголовно участвует в выборах. То же можно сказать о результативности мобилизационной кампании и для горожан. После того как власть во многих случаях принудительно загнала их отдать голоса, надписи и наклейки типа "не забудь проголосовать" нужны были уже как мертвому припарка и ассоциировались у отдавших свой голос лишь с приблатненной феней — "не забуду мать родную" и прочим.

Не учи ученого, или За одного битого...

Вызывает, мягко говоря, удивление, что коалиция "5+" отдает общественным организациям обучение менеджеров, волонтеров и даже самих кандидатов. Если партии борются за власть и их люди участвуют в выборах, то и обучением должны заниматься партийные тренеры, которые имеют опыт участия в избирательных кампаниях, прошли, как говорят, огонь, воду и медные трубы, умеют и готовы передавать свой опыт соратникам по партийной борьбе.

Безусловно, общественные организации (третий сектор) должны быть важным и сильным субъектом избирательного процесса. Их главная работа может быть сконцентрирована на следующих направлениях:

— активное участие в выдвижении своих представителей в состав избирательных комиссий разного уровня;

— разъяснительная и пропагандистская работа среди членов избирательных комиссий по соблюдению Избирательного кодекса и ответственности перед уголовным законодательством;

— обучение и выдвижение наблюдателей на избирательные участки;

— конкретная помощь кандидатам и волонтерам в правовых вопросах (например, помощь в составлении жалоб при отказе в регистрации или снятии кандидата, задержании и арестах волонтеров и др.);

— проведение опросов населения по выявлению конкретных местных и региональных проблем;

— работа менеджерами и волонтерами в команде кандидата и т.д.

Нужна ли оппозиции братская могила?

Пятерка планирует раскрутить общий брэнд (лозунг) для своих кандидатов. По их мнению, это позволит автоматически набрать более 50% голосов. Да, это классическая схема избирательной кампании, которую пятерка обосновывает социологическими данными. Социологи показывают, что примерно 25% людей готовы голосовать за кандидата от политической оппозиции, 25% — за кандидата от власти, 50% не поддерживают ни тех, ни других. Следовательно, остается завоевать доверие этих 50%, и сделать это планируется за счет раскрутки общего брэнда. Однако власть не собирается "спать в шапку" и сделает все, чтобы донести до электората, что коалиция "5+" и есть самая "отпетая" оппозиция с ее 25% голосов. Благо у власти хватает средств и способов полномасштабно "впиарить" населению такую картинку. Телевидение, радио, газеты будут это делать 24 часа в сутки и обязательно вкрутят в мозги обывателю, что главная "вражина" и "заводила" коалиции — это БНФ, с которыми, ясное дело, якшается ОГП и вместе с этими отпетыми "национал-экстремистами" и "либерал-буржуинами" маршируют в калякинских галстуках "коммунисты-интернационалисты". Повязанные веревкой национализма и с гирей экстремизма на шее, "единые" в этой избирательной баталии непреложно сделают буль-буль. Они не смогут собрать даже положенные им 25% голосов, поскольку рейтинг БНФ ниже рейтинга оппозиции в целом. В итоге может оказаться, что даже самые проходные кандидаты коалиции, которые будут оппозиционироваться с "вкрученным" в мозги обывателю общим брэндом "бэнээфовских национал-экстремистов", попадут в электоральную яму и в лучшем случае смогут взять только свои 25%. Вот вам и братская могила.

Зачем подставляться?

Честно говоря, проводя избирательные кампании, мы часто специально организовывали, чтобы в избирательном округе нашего кандидата одним из его соперников был и кандидат от Партии БНФ, что мешало оппозиционировать нашего социал-демократа с бэнээфовцем. Например, в последней кампании в Белоозерске нас, социал-демократов (поскольку от Партии БНФ там никто не баллотировался), "мочили" тем, что называли нашу партию "БНФовская Народная Грамада", и срабатывало.

Повязать кандидатов коалиции "5+" единым брэндом "бэнээфовских национал-экстремистов" и "мочить" их, как "мочили" наших социал-демократов в Белоозерске, такова будет тактика власти, отработанная в городе энергетиков. Так зачем подставляться?

Не вместо, а вместе

Необходимо спутать карты властей. Мы не выдвигаем вместо кандидата от коалиции "5+" своего. Мы предлагаем идти на выборы всем. Все, что "шевелится", должно быть привлечено и задействовано. Мы предлагаем выдвинуть от оппозиции 3—5, а если есть ресурс, то и все 7 кандидатов в каждом избирательном округе против одного кандидата от власти. Пусть власть распыляется, кого и как "мочить", а мы будем распылять ее электорат. Кандидаты от оппозиции в округе растащат между собой не только свои голоса, но (это важно!) частично и голоса кандидата от власти, а также 50% нейтральных голосов, чтобы затем объединить их во втором туре.

За тебя — в огонь и в воду, за него — желанья нет

Личностный фактор в избирательной кампании играет если не ключевую, то значительную роль. Представим, что 5—7 кандидатов от разных партий и общественных объединений имеют в округе свои команды, а Центр утверждает только одного. Что в таком случае скажут остальные команды и кандидаты? Ведь члены команды — это не только партийные люди. В своем большинстве — это друзья, знакомые, родственники, коллеги по работе. Они должны признать, что они более слабые и кандидат у них "слабак". Даже если будет идеальная ситуация и "отстраненный" будет уговаривать своих волонтеров работать на единого, то эффективность их работы будет значительно ниже, чем работа на своего кандидата. "Если бы за тебя, то пожалуйста, а за другого...".

(Окончание на 2-й стр.)

У Мар'інай Горцы пабудуюць SOS-дзіцячую вёску

Сімвалічны чэк на суму 18.500 еўра быў перададзены беларускаму боку ў Зіндэльфінгене. Згаданыя сродкі будуць скіраваны на фінансаванне праекта будаўніцтва SOS-Дзіцячай вёскі ў Мар'інай Горцы (Мінская вобласць), паведамляе прэс-служба МЗС Беларусі. Чэк прыняў ігрок беларускай зборнай і германскага футбольнага клуба "Штутгарт" Аляксандр Глеб, які аказвае актыўную падтрымку гэтаму дабрачыннаму праекту.

Вышэйзгаданыя сума — гэта частка сродкаў, выручаных падчас прайшоўшага ў першай дэкадзе студзеня 2004 года Кубка юніёраў па футболе ў зале на прызы канцэрна "Даймлер-Крайслер". Юніёрская зборная каманда Рэспублікі Беларусь па футболе ўпершыню ўзяла ўдзел у гэтым штогадовым турніры.

Андрэй СЕРАДА.

А снег лятаў і падаў...

У выніку моцных снегападаў, што прайшлі ў Беларусі з 12 на 13 студзеня, у Віцебскай, Гродзенскай і Мінскай абласцях без электразабеспячэння засталіся 294 вёскі, было абясточана 527 трансфарматарных падстанцый, паведамляе Міністэрства па надзвычайных сітуацыях.

Ужо ўдалося аднавіць электразабеспячэнне 231 населенага пункта, 417 трансфарматарных падстанцый. Работы па аднаўленні падачы электраэнергіі ў астатнія населеныя пункты працягваюцца.

Пад цяжарам снежнага покрыва адбылося 10 абрушэнняў дахаў сельскагаспадарчых будынкаў. Пацярпелі цялятнікі ў вёсках Васілішкі Шчучынскага раёна Гродзенскай вобласці, Усава Капыльскага раёна Мінскай вобласці, будынак збожжасклада ў вёсцы Вялікае Сяло Пружанскага раёна (Брэсцкая вобласць), памяшканні і паветка для захоўвання сена ў вёсках Вялікі Вязок Крупскага раёна Мінскай вобласці і Сівіца Смаргонскага раёна Гродзенскай вобласці. Абрушэнні дахаў таксама зарэгістраваныя ў вёсках Блеўчыцы Капыльскага раёна, Сівіца Валожынскага раёна (Мінская вобласць), Цвеціна Мёрскага раёна Віцебскай вобласці, Дудзічы Пухавіцкага раёна і Слабада Крупскага раёна Мінскай вобласці.

Дзмітрый БЕЛЬСКІ.

«БелСел» мяняе нумары

ТАА СП "БелСел" праінфармавала аб змяненні з 15 студзеня правіл набору прамых мінскіх нумароў сваіх абанентаў. Як паведамілі ў кампаніі, гэта зроблена ў адпаведнасці з рашэннем калегіі Міністэрства сувязі Беларусі.

Змяняецца з "2" на "4" першая лічба нумара абанента "БелСел", што ідзе пасля прэфікса "029". Каб пазваніць абаненту кампаніі на прамы мінскі нумар з усіх іншых населеных пунктаў Беларусі, неабходна будзе замест нумара 8-029-276xxxx набіраць 8-029-476xxxx; замест нумара 8-029-282xxxx — 8-029-482xxxx. Такім жа чынам — з "2" на "4" — пасля прэфікса "29" зменены і парадак набору нумароў абанентаў ТАА СП "БелСел" з іншых краін.

З 15 студзеня пры "старым" наборы прамых мінскіх нумароў абанентаў ТАА СП "БелСел" аўтаадказчык будзе інфармаваць пра змяненне правілаў набору.

Ірына САЗАНОВІЧ.

Віза — толькі з першых рук

Асобы, якія абяцаюць дапамогу ў атрыманні візы ў пасольстве ФРГ або прапаноўваюць іншыя такога кшталту паслугі, дзейнічаюць не па даручэнні пасольства і, хутчэй за ўсё, пераследуюць толькі ўласныя карыслівыя інтарэсы. Пра гэта заявіў дарадца пасольства Хольгер Крэмер у гутарцы з карэспандэнтам БелаПАН.

"Дакладную і надзейную інфармацыю аб працэдуры атрымання візы вы можаце атрымаць толькі ў нашых супрацоўнікаў у візавым аддзеле. Што б вам ні расказвалі на вуліцы перад візавым аддзелам — гэта зыходзіць не ад нас", — сказаў нямецкі дыпламат.

У Мінску праваахоўнымі органамі выяўлена і прыцягнута да адказнасці група грамадзян, якія каля пасольства ФРГ за пэўнае грашовае ўзнагароджанне прапаноўвалі сваю дапамогу ў афармленні дакументаў на выезд у Германію. Паводле звестак МУС, з пачатку года да адміністрацыйнай адказнасці за такія парушэнні прыцягнуты ўжо 26 чалавек.

"Мы абяцаем, што і ў будучыні будзем рабіць усё магчымае, каб ісці вам насустрач пры прыёме вашых візавых хадайніцтваў. Аднак мы просім і вас праявіць у дачыненні да нас крыху разумення", — сказаў Х.Крэмер. Пры гэтым ён звярнуў увагу на тое, што пераважная большасць хадайніцтваў аб атрыманні візы — каля 95 працэнтаў — задавальняюцца.

Паводле інфармацыі пасольства ФРГ, штогод візы ў ім атрымліваюць каля 120 тысяч жыхароў Беларусі.

Юрый ДАВІДОЎСКІ.

РЭГІЁН

«Лясныя азёры» сталі курортам

Круглагадовай санаторнай установай стаў былы пансіянат летняга адпачынку "Лясныя азёры", што на Ушаччыне. З 8 студзеня новы санаторый для лячэння шырокага спектру захворванняў пачаў працаваць на поўную магутнасць: сюды прыехала адразу 144 пацыенты з розных куткоў Беларусі. Яны атрымалі пуцёўкі або праз сістэму Рэспубліканскага цэнтра санаторна-курортнага лячэння, або па непасрэдных дагаворах з пансіянатам.

Набыццю "Ляснымі азёрамі" статусу санаторыя спрыяла значнае пашырэнне тэрапеўтычных магчымасцяў гэтай установы і ў першую чаргу — адкрыццё сучаснай водагразелячэбніцы, абсталяванне для якой закуплена на сродкі, выдзеленыя ўладальнікам пансіяната Федэрацыяй прафсаюзаў Беларусі. Цяпер акрамя звычайных для большасці аздараўленчых устаноў кабінетаў фізіятэрапіі, магніта-лазернага лячэння, у "Лясных азёрах" ёсць душ Шарко, вуглекіслыя ванны і гразелячэбнае абсталяванне.

Застаецца дадаць, што пацыенты першых двух заездаў — снежаньскага і студзеньскага (а іх было ўжо каля 200 чалавек) былі задаволены не толькі лячэбнымі працэдурамі, але і харчаваннем, і адпачынкам ва ўмовах снежнай зімы дзякуючы якой на тэрыторыі новага курорта ўдалося стварыць горналыжную трасу.

Такім чынам, можна лічыць, што людзям, якія атрымалі сюды пуцёўкі бясплатна, сапраўды пашанцавала. Крыху горш тым, хто наведаў "Лясныя азёры" за свой кошт: 21 дзень лячэння і адпачынку абышоўся ім у 347 тысяч рублёў — суму, даступную далёка не ўсім жыхарам Беларусі.

Мармур з вапнавай мукі

Амаль не адрозніваецца ад мармуру і ні ў чым не саступае натуральнаму фаянсу матэрыял, які навучылася выпрабляць віцебскае таварыства з абмежаванай адказнасцю "Брыз".

На прадпрыемстве ўпершыню ў Беларусі асвоена вытворчасць штучнага мармуру, спрэсаванага з даламітавай мукі, і сантэхнічных вырабаў, што адліваюцца з той жа мукі, вытворчасць якой асвоена ў рабочым пасёлку Руба, што ў наваколлі абласнога цэнтра. Вытворчае аб'яднанне "Даламіт" выпускае велізарную колькасць вапнавай мукі з выкапневага даламіту, што ў неабмежаванай колькасці здабываецца ў кар'еры "Гралева" побач з Рубай.

На асваенне дзіўнай прадукцыі "Брыз" аддаў каля двух гадоў. За гэты час прадпрыемства закупіла неабходнае абсталяванне, распрацавала эфектыўную тэхналогію адліўкі сантэхнічнага посуду: умывальнікаў, ваннаў, душавых паддонаў і нават мэблі для ванных пакояў, якая не толькі выглядае накшталт мармуровай, але гэтак жа, як тая, не баіцца вільгаці.

У бліжэйшых планах прадпрыемства — вытворчасць модных на Захадзе хатніх басейнаў "джакузі", якія будуць адрозніваца ад імпартных толькі адсутнасцю гідрапомпаў і таннасцю. Кошт сантэхнічнага посуду з даламітавай мукі на 20% ніжэй, чым іх замежных аналагаў.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

Рабочы збівае ледзяшы з даху аднаго са сталічных будынкаў.

Фота ByMedia.net

З-за маразоў у Мінску пацярпелі 12 чалавек

З пачатку новага года ў выніку моцных маразоў з дыягназам "пераахаладжэнне" і "адмарожванне канечнасцей" у Мінскую бальніцу хуткай дапамогі звярнуліся 12 чалавек. Пра гэта паведаміў галоўны пазаштатны камбусціёлаг Міністэрства аховы здароўя Беларусі, кіраўнік Рэспубліканскага апёкавага цэнтра Якаў Кашалькоў.

Паводле яго слоў, з ліку тых, хто звярнуўся па медыцынскую дапамогу, восем чалавек, у тым ліку адно дзіця, былі шпіталізаваныя; адзін — памёр. Апошні быў чалавекам без пэўнага месца жыхарства, пакутаваў на хранічны алкагалізм і памёр ад спадарожных цяжкіх захворванняў. Як зазначыў медык, пры агульным ахаладжэнні цела да тэмпературы +34 градусы рэзка парушаюцца абменныя працэсы ў арганізме, чалавек засынае там, дзе яго застала пераахаладжэнне. Пры далейшым паніжэнні тэмпературы ён памірае.

Сярод пацярпелых у выніку абмаражэння да 90 працэнтаў, як правіла, знаходзяцца ў стане алкагольнага ап'янення.

Вольга АСІПЕНКА.

Аддай ружжо, ідзі дамоў!

Сёлета ў Беларусі завершыцца кампанія па канфіскацыі ў грамадзян баявой і службовай зброі, якую яны набылі на законных падставах у пачатку 90-х гадоў. Пра гэта паведаміў міністр унутраных спраў Уладзімір Навумаў.

Гэтая акцыя пачалася вясной мінулага года і праводзіцца МУС у адпаведнасці з указам прэзідэнта ад 4 красавіка 2003 года №134 "Аб некаторых пытаннях абароту зброі на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь". Сам міністр здаў сваю асабістую зброю — пісталет Макарава, 2 магазіны і 16 патронаў — 24 красавіка на бязвыплатнай аснове.

У 2004 годзе, паводле слоў міністра, канфіскацыя зброі ў насельніцтва будзе праводзіцца з выплатай грошай. Крыніца фінансавання вызначана, сказаў ён. Для заканчэння кампаніі неабходна сума, эквівалентная прыкладна 50 тысячам долараў ЗША.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ.

Алесь ПАШКЕВІЧ

У беларускай нацыі — адна мова

Вось і дажыліся... Вось і дагаварыліся...

Вось табе, бабка, і Юр'еў дзень!

Што за дзень, спытаеце?

Ды быў такі на старадаўняй нашай зямлі, калі сяляне маглі пераходзіць ад аднаго памешчыка да другога, шукаючы лепшай долі. І што знаходзілі? Тую ж працу і той жа бізун. І пачалі казаць пра Юр'еў дзень як пра нечакана страчаную надзею, як пра расчараванне ў пошуку лепшага і свабоднага. Думаецца, пара ўжо нам так гаварыць і пра той рэферэндумны дзень 95-га, пасля якога ў Беларусі было ўведзена дзвюхмоўе...

Мы, як заўсёды, — самыя разумныя і дальнабачныя. Мы і багацейшыя за ўсіх, да прыкладу, за "старэйшых" усходніх братоў, бо яны ж, бачыце, маюць толькі адну рускую мову, а мы — і рускую, і сваю, родную. І гэта давялося пачуць з самых высокіх вуснаў! Так, бедны брат... Толькі ж ці вядома нам, колькі моў мае яго імперыя? Хай хто пройдзецца — да Сахаліна — ды палічыць!

Аднак што нам да іх, што, скажам, да татараў, якія — і ў Маскве жывучы (да прыкладу, старшыня Саюза пісьменнікаў Татарстана) — гавораць у сваіх сем'ях па-татарску? І не да таго нам, што расіяне гавораць "Беларусь" і "Василь", бо мы ж — правільней за ўсіх: "Белоруссия", "Василий"...

Мы ж — мудрэй. У нас вось і асноўныя тэлеканалы загаварылі ўраз "на нашем и великом", ды і так упэўнена, што старшыня Нацыянальнай дзяржаўнай тэлерадыёкампаніі ўжо не чуе ні голасу пісьменніка-ветэрана Пятра Прыходзькі ў абарону мовы на нацыянальным тэлебачанні, ні агульнай заявы пратэсту Рады Саюза пісьменнікаў, як і пратэстаў Таварыства беларускай мовы ды іншых грамадзян. Ён, старшыня, упэўнена ў "Звяздзе" прызнаўся, што, маўляў, было праведзена апытанне і што большасць грамадзян хочуць слухаць навіны па-руску! А што было б, калі па нейкім апытанні большасць захацела б замест навін глядзець порнафільмы? Зрэшты, АНТ на той шлях і выходзіць: закупіла за дзяржаўныя грошы скандальна-матныя "Окна". А беларускамоўны глядач на колішнім "БТ" цяпер прыроўнены да глуханямых: у інфармацыйных перадачах толькі "цітры" бягуць па-беларуску.

А радыё — асабліва FM-станцыі? А беларускамоўныя маладзёжныя газеты — дзе? Дзе колішняя "Чырвоная змена"? Затое ёсць і "Знамя юности", і "Переходный возраст". І чаго толькі няма, бо мы ж — багатыя!

А Юр'еў дзень до-о-оўгі! Два гады таму адменены абавязковы выпускны экзамен па роднай літаратуры, чаго не было і ў часы Беларусі савецкай. А роднае, як разумееце, не можа быць на іншай мове, хоць і самай брацкай. А нядаўна набыў юрыдычную сілу тыповы вучэбны план за курс базавай агульнаадукацыйнай школы, паводле якога гадзіны на вывучэнне беларускай мовы (і літаратуры) зноў скарачаюцца. Беларускамоўныя школы і класы ў Мінску можна пералічыць на пальцах. У маім родным Слуцку з 13 школ беларускамоўная толькі адна (ды і ці не толькі таму, што дырэктар у ёй — рускі).

І мы не задумваемся ўжо, што на апошнім перапісе роднай мовай беларускую назвалі больш за 80% жыхароў Беларусі. І не гаворым пра тое, што беларуская мова — мова тытульнай нацыі...

Ужо і "апазіцыйная" "Народная" перадрукоўвае з "Белорусских новостей" артыкул Аляксандра Класкоўскага "Белорусский билингвизм сквозь призму бельгийского пива" (24.12.2003), дзе прапануецца нам запазычваць вопыт "гарманічнага білінгвізму" ў Бельгіі. "Нагляднейшая иллюстрация того, как в повседневной жизни (а зайти после работы в пивную для бельгийца — святое дело) укоренился паритет двух основных языков нации. На картонке (піўной. — **А. П.**) слоган популярной марки пенного напитка прописан двумя дугами — по-французски и по-фламандски...".

Вось так, у нацыі нашай ужо і "два языка", дзве мовы! І мы — за Бельгіяй. А чаму — не за суседнімі Украінай, Літвой, Латвіяй, Польшчай?!

Мы чакаем свайго Юр'ева (чытай: Ленінага, Хрушчовага і г.д.) дня. Вось і на білінгвізм згадзіліся, яго просім. Хоць — без дыпламатыі — які ў нас білінгвізм?! Які "два асноўных языка нацыі"?! Нацыя — не змяя з двума языкамі-мовамі! **У беларускай нацыі — адна мова!**

Мова, якую беларусы праз стагоддзі ўзбагачалі і развівалі, на якой стагоддзямі ствараліся песні і казкі, на якой яны весяліліся і гаравалі, якая, урэшце, і з'яднала наш народ, адасобіла яго ад Захаду і Усходу, ад Поўначы і Поўдня! Калі сёння Беларусь з розных прычын і гаворыць на дзвюх мовах, дык гэтыя мовы — беларуская і трасянка. Так! Славутая трасянка, якая — як бы ні хацелася — не становіцца рускай (расійскай). Гэта мінулыя стагоддзі, гэта сотні мільёнаў нашых продкаў адклікаюцца ў нашых вуснах невынішчальным крывіцка-дрыгавіцкім акцэнтам, з якога смяюцца нашы ўсходнія браты і сёстры. І, калі па-шчырасці, па-руску-расійску ў Беларусі гавораць менш, чым па-беларуску. Проста многім здаецца, што яны гавораць па-руску.

І нікуды мы ад гэтага не дзенемся. І павінны змірыцца з тым, што моўны Юр'еў дзень нічога новага не прынясе. Што гэта, урэшце, непрыгожа і няправільна, каб Беларусь і сёння жыла па крылатым выслоўі Дземянцея: "Кто как хаціт, так і гаварыт". Што з гэтага смяюцца — як хоць бы ў тым анекдоце. Адзін чэсны чалавек вучыўся гаварыць па-руску. Паўтарае: "Чэстно... честно... честно... честно..." Тое пачуў яго падначалены, пахваліў: "Як у Вас добра атрымліваецца!" А ў адказ радасна: "Чэсна?!"

Але мы — цярплівыя. Ды — наймудрэйшыя! І што нам сёння да Скарыны, які прынёс першую кнігу ва ўсёй усходняй славяншчыне — кнігу на мове сваёй роднай Полаччыны, бо яго "міласцівы Бог з таго языка на свет пусціў".

І што нам сёння да класіка-першапачынальніка Багушэвіча, які мову называў адзежай душы народу, які і нас папярэджваў: *"Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб ня ўмёрлі!"*

І што нам сёння да прарока Купалы, які і ў нас пытае:

Чаго вам хочацца, панове?
Які вас выклікаў прымус
Забіць трывогу аб той мове,
Якой азваўся беларус?

Чаго вам дзіка яго мова?
Паверце, вашай ён не ўкраў...

* * *

Свабоднае слова ты, роднае слова!
Зайграй жа смялей, весялей!
Хоць гадзіны сыкаюць,
кружацца совы,
Жывеш ты на хвалу людзей.

І што нам да Багдановіча і да соцень іншых народных і нацыянальных, я ўжо не кажу пра сучасных, бо ў нас, як чуеце з першых вуснаў, ужо, аказваецца, і сучаснай беларускай літаратуры не існуе! І хто з нас прыслухаецца да горычнай трывогі беларускай паэтэсы з сучаснай Полаччыны Леры Сом:

Кожны мае свой страх,
як атрутную кветку,
Колькі ўласную волю не дакарай.
Я баюся прачнуцца
рускамоўнай паэткай,
Опевающей Северо-Западный край...

Няма прадмета — няма пытання. І праблемы. Ды — наперад дружным крокам!

І каму сказаць, што без беларускай мовы не было б і сённяшняй Беларусі? Не было б і нацыі нашай, і, адпаведна, эканомікі беларускай. Я не пра далёкія часы Вялікага княства Літоўскага, у якім яшчэ не ведалі слова білінгвізм і ў якім Статут — канстытуцыя ўсім пісаны на адной мове — старабеларускай. Я — пра часы БНР—БССР. Толькі таму, што народ на захадзе колішняй царскай імперыі гаварыў па-свойму, думаў па-свойму, а яго роднамоўная інтэлігенцыя ўсвядоміла агульную адметнасць, — і паўстаў паміж Польшчай і Расіяй "клочок земли" — дзяржава Беларусь. І не далёкаязычная нацыянальная палітыка прывяла да таго. Сотням тысяч нашых суайчыннікаў беларускамоўныя языкі ў 30-я адрываліся, колькі людзей знішчана! Колькі сапраўдных беларусаў закатавана! Але тое, да чаго яны імкнуліся, да чаго сваімі жыццямі ішлі, — нас не цікавіць.

А тут ужо і "аднамоўныя" браты старую песню зацягнулі. "Я вообще считаю, что мы один народ, разница между русскими и белорусами гораздо меньше, чем разница между восточными и западными немцами или северными и южными японцами, — упэўнена сцвярджае прэзідэнт расійскага фонда "Палітыка" Вячаслаў Нікаў ("АиФ", 2003, №38). — И было бы нелепо разойтись из-за каких-то политических или экономических разногласий. А они, к сожалению, неизбежны. Мне кажется, что у Александра Лукашенко просто нет желания идти на более тесный союз".

А мы маўчым. А маўчанне — як згода. Бо мы — самыя мудрыя, хоць, праўда, і забыліся, як Хрушчоў на прыступках нашага БДУ гарантаваў: беларусы першымі ўступяць у камунізм, бо... адмаўляюцца ад сваёй мовы і гавораць па-руску.

І мы нібыта не ведаем, што можна памяняць памешчыка, можна цяпер нават і пол змяніць... Аднак нам — як і цяляткам — той "лысінкі", з якой нараджаемся і выходзім у свет, не пазбавіцца. І мовы, і акцэнта. Хіба толькі разам з галавой?

Але пра гэта яшчэ ў XIX стагоддзі папярэджваў хрэстаматыйны Багушэвіч...

А ў беларускай нацыі — адна мова. Калі яна пакуль яшчэ — нацыя.

P.S. *(Для пратакола.)* Пасля беларускай з усіх дзвюх з паловай тысяч моў свету я найбольш люблю рускую.

Фота ByMedia.net

Будет ли прорыв?

(Окончание. Начало на 1-й стр.)

Если б молодость знала, а старость могла

Допустим, в округе есть региональный лидер (председатель областной, городской организации партии), соответственно у него есть команда, опыт участия в выборах, определенный рейтинг. В то же время есть лидер из другой партии или беспартийный: молодой, менее известный, у него меньше опыта, меньше людей на первом этапе. В чью пользу сделает выбор Центр? Отдать дань уважения и поставить на опыт или рискнуть и поставить на молодость и энергичность? В любом случае можно потерять и одного, и другого, а то и двоих сразу для будущих кампаний. Например, единый кандидат проигрывает, поскольку власть пойдет на жесткий вариант, и "мочить" будет беспощадно. После кампании начнутся взаимные обвинения, обиды. Каждый "отстраненный" Центром будет считать, что он все сделал бы лучше и вышел бы победителем. В итоге личный конфликт перекинется на организации, и перед будущими президентскими выборами мы получим разрозненные группы оппозиции в регионах. Вспомним, где сейчас В.Гончарик, С.Домаш, П.Козловский? Может, они после поражения стали единой командой? Конечно, нет. В первую очередь личные обиды не позволили им стать такой командой, ибо каждый из них считал себя №1, или *единым*.

На наш взгляд, скоординированная конкуренция оппозиционных кандидатов в округе позволила бы не только избежать личных обид, но и более эффективно провести кампанию, выявить новых (молодых!) региональных лидеров, умеющих на деле проявить свои способности в современных условиях.

Али-баба и сорок разбойников, или Кандидат и сорок членов комиссии

Первым и, наверное, самым важным показателем справедливости выборов будет этап формирования избирательных комиссий. Этот этап будет первым шагом реального строительства коалиции в округе. Если в избирательном округе примерно 40 участковых избирательных комиссий, то, соответственно, необходимо выдвинуть в их состав минимум 40 своих представителей. Понятно, что ни одному независимому от власти кандидату это не по силам. О реальной коалиции можно будет говорить, если каждый из кандидатов (в чем они лично заинтересованы) предложит примерно одинаковое количество своих представителей в комиссии? Арифметика здесь простая: в стране порядка 30 тысяч комиссий, следовательно, партийцев, чтобы их закрыть, не хватит (у партий просто нет такого количества людей). Поэтому в комиссии необходимо выдвигать друзей, родственников, знакомых путем сбора подписей и через общественные организации.

Любит, не любит... Включат, не включат...

Власть не любит оппозицию и будет препятствовать включению ее людей в комиссии, тем более что Избирательный кодекс позволяет это делать легко и просто. Если подобное будет совершаться тотально, то, соответственно, нужно использовать в дальнейшей агитации совершенно другую тактику. Нужно солидарно снять всех наших представителей из состава избирательных комиссий и тем самым наглядно продемонстрировать недемократичность выборов.

Срезать единого — без проблем. "Отстрелять" многих — сложнее

Сито, устроенное для регистрации кандидатов от оппозиции, на этот раз будет значительно жестче, что связано с будущей президентской кампанией. Поэтому "отстрел" оппозиционных кандидатов будет беспощадным и тотальным. Срезать единого кандидата от оппозиции для власти не составит труда. Снять с регистрации сразу 5—7 более проблематично. Оппоненты из "пятерки" могут сказать, что убирать будут более сильных, а оставят только самых слабых. В любом случае предпочтительнее, если округ не останется совсем без оппозиционного кандидата.

Мочить так мочить. А «двугорбых» тем более

Выдвигать одного оппозиционного кандидата против кандидата от власти — значит изначально (если хотите, по определению) ставить его в неравное весовое положение, поскольку кандидат от власти имеет огромное преимущество — административный ресурс. Поступая так, мы изначально обрекаем нашего кандидата на поражение. Это все равно что поднимать самолет, зная, что аэродрома для посадки у него не будет. От подобных задумок необходимо отказаться. Мы должны выдвинуть хорошо организованную команду оппозиционных кандидатов против одного кандидата от власти.

5—7 наших кандидатов и их команды солидарно будут "мочить" кандидата от власти в отдельно взятом избирательном округе, что может быть равнозначно административному ресурсу последнего. Его сила — в административном ресурсе, наша сила — в команде и командной игре. Только таким образом можно добиться примерно одинаковой весовой категории борющихся в этой схватке сторон.

Оппозиционные кандидаты должны придумать и отработать единый слэнг против кандидата от власти и "вкрутить" его в уши людям, проживающим в округе, создавая ему отрицательный имидж. Пускай это будет, скажем, имидж "двугорбого верблюда" от власти, и пускай он собирает потом справки и доказывает, что не верблюд. Дело сделано. И неважно, кем он будет по жизни — успешным директором, врачом, учителем или предпринимателем. Он попадает в электоральную яму жестких сторонников власти, что дает ему не более 25% голосов и делает необходимым второй тур выборов.

Добежать и поиметь, чтобы разобраться

Эта избирательная кампания очень важна для подготовки к президентским выборам и к возможному референдуму. В избирательном округе примерно 60—70 тысяч избирателей. Один кандидат даже с сильной командой не в состоянии добежать до каждой квартиры. Коалиция из 5 или 7 оппозиционных кандидатов с их командами, разделив округ соответственно на 5—7 квадратов, в состоянии это сделать. Только так возможно дойти до каждой квартиры, найти больше сторонников перемен (тем более что по последним социологическим исследованиям этот потенциал огромен), создать комплексную базу данных. Составление базы данных избирателей является самым трудоемким в любой кампании. Недостаточно просто собрать подписи, побросать листовки по ящикам. Необходимо посетить каждую квартиру, найти наших сторонников или тех, кто относится к нам хотя бы нейтрально. Получение такой базы данных — самое ценное для подготовки и проведения будущей президентской кампании. С таким багажом можно выигрывать любую кампанию.

Не созерцать, а наблюдать и отстаивать

Для полноценного наблюдения, включая досрочное голосование, потребуется порядка 120 наблюдателей на округ (3 человека на участок). Такой значительный людской ресурс возможно найти и организовать только совместно 5—7 кандидатам. Практика показывает, что именно партийные наблюдатели и наблюдатели от кандидата (доверенные лица) наиболее подготовлены и наиболее принципиальны в отстаивании законности во время выборов. Они могут заявить свою жесткую позицию, если происходит нарушение законодательства, подать заявления в прокуратуру, суд или вышестоящую комиссию. Те же, кого называют "независимыми наблюдателями", в основном будут просто созерцать процесс голосования и просто констатировать итоги голосования согласно представленным протоколам. Подобных "наблюдателей" власть приветствует и даже сама направляет, якобы от трудовых коллективов, дежурить на избирательных участках.

Больше кандидатов — больше шансов

Еще раз следует напомнить, что увеличение количества независимых от власти кандидатов в отдельно взятом избирательном округе растянет голоса не только между ними, но и в определенной степени голоса кандидата от власти. Соответственно, увеличивается вероятность второго тура выборов.

Второй тур — это все же шанс для единого

Вряд ли власть пойдет на демократизацию Избирательного кодекса, к примеру, на отмену досрочного голосования. А ведь досрочное голосование в наших условиях — это "узаконенная" форма фальсификации выборов. Порядка 20—25% возможной "чистой" фальсификации в первом туре. Единственная небольшая возможность победить — это второй тур выборов. (Говорят, в Брестском горисполкоме просто не могли понять, как некоторым кандидатам от оппозиции удалось занять первые и вторые места на прошлых выборах в местные советы по итогам первого тура голосования, если была обеспечена досрочная явка избирателей до 30%. При явке 60% избирателей — это почти 50% всех проголосовавших.)

Именно во втором туре должен появиться действительно единый кандидат от оппозиции. Его очень сложно определить заранее, его невозможно назначить, он может появиться только сам. И возможность стать единым во втором туре, если использовать тактику коалиции в отдельно взятом избирательном округе, будет у многих кандидатов от оппозиции. Поэтому необходимо заключить жесткое соглашение о поддержке вышедшего во второй тур. Необходимо любыми способами убедить своих сторонников отдать голоса за единого: "мы голосуем за него, поскольку лучшего нет", "выбираем лучшего из худших" или, как это делали социалисты Франции, затыкали нос прищепкой, чтобы не воняло, и голосовали за правоцентриста Жака Ширака, поскольку еще хуже был националист *Ле Пен*.

Вместе и батьку бить легче

У оппозиции достаточно пунктов для сотрудничества в предстоящей избирательной кампании. Альтернативы совместным действиям нет. Другой вопрос, как строить эту кампанию, какую избрать стратегию и тактику для достижения цели. На наш взгляд, коалиция в каждом отдельно взятом избирательном округе наиболее соответствует сегодняшней жесткой ситуации в Беларуси.

Таким образом, мы тоже предлагаем "вместе бить батьку", но с учетом белорусской специфики и с прицелом на стратегическую цель — президентскую кампанию. Именно победе в президентской кампании в первую очередь должны служить предлагаемые сегодня оппозиционными лидерами инициативы и дела.

Брест.

14-ю гадавіну свайго заснавання ліцэй адзначыў на вуліцы

Калектыў Нацыянальнага гуманітарнага ліцэя імя Якуба Коласа адзначыў 14-ю гадавіну з дня заснавання навучальнай установы. Больш за сто ліцэістаў, іх бацькоў і выкладчыкаў сабраліся каля ўваходу ў былы будынак ліцэя па вуліцы Кірава, 21.

"Мы шчасліва вучыліся і працавалі тут больш за 11 гадоў, — адзначыў У.Колас, старшыня рады настаўнікаў. — Але, не зважаючы на ўсе перашкоды, мы разам застаёмся ліцэем і прыйшлі сёння да сцен сваёй навучальнай установы, каб яшчэ раз нагадаць пра наша існаванне тым, хто спрабуе пераканаць сябе ў адваротным. Мы існуем, як жыве беларуская мова і нацыянальная культура. І мы ганарымся тым, што абараняем іх".

Член бацькоўскай рады ліцэя, вядомая беларуская праваабаронца Людміла Гразнова заявіла, што бачыць у ліцэістах свабодную будучыню еўрапейскай Беларусі. "Летась калектыў ліцэя быў у авангардзе барацьбы беларускага народа за правы чалавека. Пра вас ведаюць не толькі ў Беларусі, але і ва ўсім свеце", — сказала Л.Гразнова.

Прысутныя прынялі заяву да ўладаў Беларусі і Мінска, у якой прапанавалі "адказна і прафесійна разгледзець сітуацыю з навучальнай установай і распрацаваць праграму дзеянняў па яе вырашэнні на карысць навучэнцаў, педкалектыву і тых мэтаў, якія стаяць перад установай".

Марат ГАРАВЫ.

Поўныя версіі «БДГ» — у Інтэрнеце

Поўныя версіі "Белорусской деловой газеты" сталі даступныя на інтэрнет-сайце гэтага выдання. Як паведамілі журналісты газеты, цяпер нумары "БДГ" могуць прачытаць усе наведвальнікі сайта, а не толькі падпісчыкі гэтай паслугі.

Дзеянні журналістаў выкліканы сітуацыяй, у якой апынулася "БДГ". Як ужо паведамляў БелаПАН, з гэтага года "Белорусской деловой газете" было адмоўлена ў магчымасці распаўсюджвацца па падпісцы. Дзяржаўнае прадпрыемства "Белпошта" скасавала дагавор аб супрацоўніцтве з "БДГ" і цяпер вяртае грошы падпісчыкам. Апрача таго, аб адмаўленні ў распаўсюджванні газеты выдаўцам паведамілі прадстаўнікі мінскага, брэсцкага і віцебскага аддзяленняў "Белсаюздруку".

Тым, хто хоча атрымліваць "БДГ" у рукі, выдаўцы газеты раяць забраць свае грошы ў "Белпошты" ў аддзяленні сувязі і, пазваніўшы па тэлефоне ў Мінску 207-88-20, аформіць падпіску, каб атрымліваць газету з першага нумара гэтага года.

Аляксей ШЭІН.

Дбаеш пра нерухомасць? Усталёўвай сігналізацыю!

Істотны ўплыў на крыміналагеннае становішча ў краіне аказваюць кватэрныя крадзяжы і рабаванні. Паводле інфармацыі міліцыі грамадскай бяспекі і спецыяльнай міліцыі МУС Беларусі, у 2003 годзе ў нашай краіне было зарэгістравана 20.704 кватэрных крадзяжы, што вышэй за ўзровень 2002 года на 9,7 працэнта. Значна вырасла колькасць такіх злачынстваў у Мінскай (21,3 працэнта), Брэсцкай (12,6 працэнта) і Віцебскай (11,3 працэнта) абласцях.

Колькасць кватэрных рабаванняў вырасла на 157 працэнтаў — з 360 да 926. Найбольшая колькасць такіх злачынстваў учынена ў Гомельскай (175), Магілёўскай (160) і Мінскай (156) абласцях, найменшая — у Гродзенскай (78) і Брэсцкай (85) абласцях. Пры гэтым у МУС зазначаюць, што вялікая колькасць рабаванняў учыняецца з-за нядбайнасці грамадзян. Працэнт раскрывання кватэрных крадзяжоў летась склаў 48,3 працэнта, рабаванняў — 84,7 працэнта.

Самым эфектыўным сродкам засцярогі ад супрацьпраўных замахаў з'яўляецца абсталяванне кватэр сродкамі ахоўнай сігналізацыі, нагадваюць у МУС.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ.

Яшчэ адзін беларус будзе гуляць у кіеўскім «Дынама»

Найлепшы бамбардзір леташняга чэмпіянату Беларусі па футболе 20-гадовы форвард мінскага "Дынама" Сяргей Карніленка падпісаў пяцігадовы кантракт з кіеўскім "Дынама". Пра гэта паведаміў БелаПАН прэс-аташэ мінскага клуба Сяргей Аляхновіч. У найбліжэйшы час, паводле яго слоў, подпісы пад пагадненнем павінны паставіць прэзідэнты двух "Дынама" Юрый Чыж і Ігар Суркіс.

У кіеўскім "Дынама" з другой паловы 1990-х гадоў выступаюць яшчэ два выхаванцы мінскай каманды — паўабаронцы Валянцін Бялькевіч і Аляксандр Хацкевіч, якія з'яўляюцца вядучымі ігракамі нацыянальнай зборнай Беларусі. Некаторы час у складзе сталічнага ўкраінскага клуба гулялі мінскія дынамаўцы Уладзімір і Міхаіл Макоўскія, аднак замацавацца ў камандзе яны не змаглі.

Дзмітрый УЛАСАЎ.

Кантынентальны маштаб Вольгі Куртаніч

Нядаўна Беларусь наведаў прэзідэнт Міжнароднай асацыяцыі пісьменнікаў і публіцыстаў **Марат Каландараў,** які правёў шэраг сустрэч з творчай інтэлігенцыяй нашай краіны.

"Я не толькі пазнаёміўся з беларускімі пісьменнікамі, але і заклікаў іх да сумеснай дзейнасці ў кантынентальных маштабах", — сказаў кіраўнік МАПП.

І нічога дзіўнага ў словах Каландарава няма, бо ў МАПП уваходзяць пісьменнікі і публіцысты Расіі, Латвіі, Эстоніі, Літвы, Украіны, а таксама Турцыі, Балгарыі, Венгрыі, Аўстрыі, Францыі, Германіі... А днямі мы даведаліся, што першым пісьменнікам з Беларусі, прынятым у гэтую прэстыжную міжнародную арганізацыю, стала Вольга Куртаніч, член Саюза беларускіх пісьменнікаў.

"Безумоўна, я вельмі ўдзячная тым, хто ацаніў мой талент менавіта такім чынам, — гаворыць Вольга. — *Ведаю, што сярод членаў гэтай арганізацыі вельмі слынныя і знакамітыя людзі, да прыкладу, старшыня Еўрасаюза культуры мастацтваў спадар Клівар, акадэмікі і пісьменнікі з сусветнымі імёнамі. І потым: тут робяць вельмі карысную справу — паступова аб'ядноўваюць пісьменнікаў усіх краін, папулярызуючы іх творчасць. Да прыкладу, у серыі "Бібліятэка МАПП" выходзяць кнігі, якія затым распаўсюджваюцца ў розных краінах".*

Дарэчы, Вольга Куртаніч прадставіла Беларусь у міжнародным зборніку паэзіі. У гэтым годзе чытачы трыццаці краін свету, дзе працуюць прадстаўнікі МАПП, змогуць пазнаёміцца з творчасцю паэткі.

Марына ЦЯРЭШЧАНКА.

ЧТО ПРОИСХОДИТ В МИРЕ

В египетской гробнице впервые обнаружена мумия льва

Мумия льва обнаружена при раскопках в гробнице кормилицы фараона Тутанхамона в Египте. Возраст мумии составляет более 3 тысяч лет, сообщили французские археологи, сделавшие находку. Из древних манускриптов, дошедших до наших дней, было известно, что в Египте львы считались священными животными, их специально разводили, а после смерти хоронили с особыми почестями, однако это первый случай, когда мумию удалось обнаружить.

Обнаруженный лев был очень крупного размера — гораздо больше современных животных этого рода. При обследовании мумии удалось установить, что животное, дожившее до глубокой старости, большую часть своей жизни провело в неволе.

Как отметил Ллойд, лев, символизирующий воинственность, в этот период приобрел особую значимость как символ фараона. В этот момент также мог произойти рост интереса египтян к древним тотемным культам, так как они таким образом пытались противопоставить себя иностранному культурному влиянию.

«Спирит» сделал первый шаг в своей марсианской одиссее

Марсоход "Спирит" отсоединил последний кабель, связывающий его с посадочным модулем, и совершил первый из трех поворотов, необходимых для того, чтобы спуститься по запасному трапу. Тем временем ученые из Лаборатории реактивного движения в Пасадене опубликовали подробные фотоснимки, на которых видно, в каком именно месте в кратере Гусева сел посадочный модуль и в каком направлении марсоходу предстоит двигаться в поисках следов воды. Стивен Сквайрс из Корнелльского университета заявил по этому поводу: "Мы знаем, где мы теперь, и мы знаем, куда идем".

Первой целью марсохода станет кратер шириной около 200 метров, расположенный примерно в 250 метрах к северо-востоку. По пути "Спирит" сделает несколько остановок, чтобы исследовать отдельные скалы. По словам ученых, таким образом можно будет увидеть то, что скрывается под поверхностью Марса.

Пентагон обеспокоен повышением уровня самоубийств среди американских солдат в Ираке

По меньшей мере 21 солдат из военного контингента США в Ираке покончил жизнь самоубийством с момента начала иракской кампании в марте 2003 года, сообщает Reuters со ссылкой на распространенное в среду заявление Пентагона. Согласно статистике, с начала войны в Ираке погибли 496 солдат, из них 343 — во время боевых действий, еще 153 человека считаются "невоенными потерями". Как отметил заместитель министра обороны США по делам здравоохранения доктор Вильям Винкенвердер, таким образом, каждый седьмой американский солдат, не погибший за время военных операций, предпочел убить себя сам. "Уровень самоубийств может быть еще выше, так как некоторые смертные случаи еще расследуются", — добавил замминистра обороны США.

По мнению Винкенвердера, военные могут быть склонны к самоубийству из-за "боевых стрессов", а также "ощущения неопределенности будущего и нескончаемости войны".

Наследница империи Hilton стала самой безобразно одетой знаменитостью

Наследница гостиничной империи Hilton 22-летняя Пэрис Хилтон возглавила список самых безвкусно одевающихся знаменитостей. Такой список каждый год составляет американский дизайнер и критик Мистер Блэквелл. Парис Хилтон приобрела скандальную известность после того, как в 2003 году в Интернете появилась видеозапись, на которой она занимается сексом со своим бывшим возлюбленным. Мистер Блэквелл удостоил ее титула "Банальной Венеры Беверли Хиллс", отметив, что Хилтон "прошла путь от кибер-позора до красных ковровых дорожек".

На втором месте в списке Мистера Блэквелла в 2003 году оказались Мадонна и Бритни Спирс, которых он назвал "Парой целующихся преступниц против моды", намекая на знаменитый поцелуй поп-див на церемонии вручения MTV Awards.

Третье место досталось кантри-певице Шании Твейн, получившей характеристику "Катастрофическая Твейн".

Как отметил Блэквелл, в этот раз ему было сложнее составить список самых безобразно одетых знаменитостей. В частности, Шер, Барбара Стрейзанд и члены британской королевской фамилии, которые последние несколько лет попадали в первую десятку "позорного списка Мистера Блэквелла", в 2003 году в него не включены.

Самыми хорошо одетыми знаменитостями, по мнению Мистера Блэквелла, в 2003 году были: Николь Кидман, Дженнифер Гарнер, Сельма Хайек и Опра Уинфри.

Сторонники Караджича дразнят натовскую разведку

Сторонники Радована Караджича издеваются над натовскими военными, которые в течение прошедших четырых дней безуспешно пытались его поймать. Они говорят, что надежно укрывают бывшего лидера боснийских сербов и никогда не отдадут его в руки Международного трибунала. Глава "Международного комитета за правду о Радоване Караджиче" Коста Цавоски заявил, что члены его организации хорошо охраняют Караджича и его соратника генерала Ратко Младича, которых обвиняют в военных преступлениях. Цавоски пояснил, что "наши люди в Республике Сербской много говорят от Караджиче и о том, где он скрывается. Они хвастаются, что сидят и пьют с ним кофе". По мнению сторонников Караджича, эта дезинформация сводит с ума натовскую разведку.

Охота за Караджичем, обвиняемым в геноциде боснийских мусульман во время балканской войны 1990-х годов, началась в прошедшее воскресенье, когда разведка миротворческих сил получила данные, что подозреваемый ранен или серьезно болен и нуждается в срочной медицинской помощи. Якобы его положение было настолько серьезно, что он рискнул вернуться в город Пале около боснийской столицы Сараево, где во время войны находилась его штаб-квартира. Однако тщательные поиски Караджича не принесли никакого результата.

Вместо высоких сосен на Манхэттене посадят густые рощи

Нью-йоркский архитектор Майкл Арад представил новый вариант плана мемориального комплекса, который должен быть построен на месте разрушенного 11 сентября 2001 года Всемирного торгового центра в Нью-Йорке. Проект "Отраженное отсутствие" победил на конкурсе мемориальных проектов, о завершении которого было объявлено накануне. Композиция представляет собой два квадратных бассейна, на парапетах которых будут выгравированы имена погибших при терактах.

Новый проект Арад разработал с учетом пожеланий экспертной комиссии, которая определяла победителя конкурса. В частности, в оригинальном проекте было предусмотрено размещение рядом с бассейнами массива отдельно стоящих сосен, что должно было символизировать высоту разрушенных небоскребов ВТЦ. В новом проекте сосны заменены густыми рощами других деревьев, что, согласно пожеланиям экспертов, должно символизировать "жизнь и возрождение".

Композиция "Отраженное отсутствие" станет частью большого комплекса в центре Нью-Йорка. Бассейны будут построены на месте, где стояли башни ВТЦ, а вокруг будет располагаться торгово-рекреационный комплекс разработки другого архитектора — Дэниела Либскинда. Комплекс будет включать пять зданий, в том числе 540-метровый небоскреб "Башня свободы".

В Швейцарии нашелся «Санитар смерть»

Санитару, работавшему в швейцарских домах престарелых, предъявлено обвинение в убийство 24 его подопечных и покушении на убийство еще троих. Сам 34-летний санитар по завершении длившегося два с половиной года расследования признался в убийствах, совершенных им в пяти домах престарелых, и заявил, что он делал это из сострадания, желая прекратить их мучения, а также облегчить работу себе и другому обслуживающему персоналу. Убийства он совершал, вводя жертвам сверхдозу препаратов, либо душил их пластиковыми пакетами и полотенцами. Возраст жертв колеблется от 66 до 95 лет.

Неладное было заподозрено в конце мая 2001 года после девяти подозрительных смертей в доме престарелых в Люцерне, где подозреваемый работал с декабря 2000 года. Санитар, получивший от швейцарской прессы прозвище "Ангел смерти", признан медэкспертизой вменяемым и здоровым. Он предстанет перед судом, который должен начаться в 2005 году.

Сообщение о новом "серийном убийце в белом халате" пришло спустя сутки после того, как знаменитый "Доктор смерть" — Гарольд Шипман, повесился в своей тюремной камере, где отбывал 15 пожизненных сроков за убийство 215 своих пациентов.

ПУТЕВЫЕ ЗАМЕТКИ

Социалистическая Швеция

Когда первый раз попадаешь на нецентральную улицу небольшого шведского городка, первое впечатление, что находишься где-то в Гомеле, а вокруг — "хрущевки", "хрущевки". Этому способствует недостаточное освещение некоторых улиц и вечно сумрачная и пасмурная шведская погода. Шведы чаще всего передвигаются на автомобиле или велосипеде, а поэтому яркое освещение улиц им нужно не всегда. Практически каждый второй пешеход в Швеции — это эмигрант или стажер из бывшего СССР.

От "хрущевок" шведские дома отличают непропорционально большие окна, дорогие красивые шторы и новые иномарки, припаркованные во дворе (вместо привычных у нас "Жигулей" и "Запорожцев"). И еще. Практически в каждом окне светится светильник — чаще всего в виде семи свечей. Почему семи? Семь, по Библии — это число Бога. В Швеции любят число "семь"...

(Продолжение. Начало в №№ 247—249 за 2003 г, №3).

Национальный характер

"Общей чертой всех шведов, — утверждает писатель Петер Берлин, — *является сумрачное состояние души. Это чувство, которое также можно назвать черной меланхолией, является порождением долгих морозных зим, высоких налогов и ощущения пребывания где-то на самой обочине цивилизации. Мрачные кадры фильмов Ингмара Бергмана и его загадочные сюжетные ходы наилучшим образом иллюстрируют тайники шведской души".* Еще утверждают, что шведы склонны к глубоким размышлениям о смысле жизни, которыми они занимаются серьезно и подолгу, не приходя ни к каким сколько-нибудь удовлетворительным результатам. Это мироощущение, говорят, делает шведов патологическими интровертами, сосредоточенными на самих себе. Когда два шведа встречаются впервые, то создается впечатление, что на самом деле встретились четыре человека — два настоящих, из плоти и крови, и два виртуальных, подвергающих жесточайшей критике каждое сказанное слово субъекта. Во всяком случае, так утверждают некоторые граждане этой страны, возможно, просто иронизируя над самими собой.

Другими неотъемлемыми чертами шведского национального характера являются уступчивость и умеренность. Несмотря на то что предки шведов викинги предпочитали конфронтацию даже в самых простых и банальных спорах, современные скандинавы предпочитают уступать даже тогда, когда нужно показать зубы. Во время войны с Наполеоном, например, когда русские собирались войти в Финляндию, тогдашнюю шведскую провинцию, шведское правительство на удивление всем приняло решение безропотно распустить финские войска и отдать провинцию русским. Во время уже Второй мировой войны шведское правительство уступило требованиям Гитлера и пропустило его войска для захвата Норвегии...

В Швеции мне бросилась в глаза еще одна забавная деталь: шведы — люди правил, и зачастую они откровенно пасуют перед теми, кто неожиданно начинает их нарушать. Например, практически везде в Швеции на улице запрещено курить. Но наши соотечественники этого не знают и курят там, где захотят. Тем не менее проезжающие полицейские машины не останавливаются: полицейские, видимо, думают, что это дым от ближайшей фабрики или, на худой конец, сладкий дым Отечества. И еще один пример. Однажды по незнанию я уверенно продвигался по велосипедной дорожке, а не по пешеходной: некоторые велосипедисты, завидев неожиданную фигуру пешехода на горизонте, просто сворачиввали на другую дорогу.

Чиновник обязан...

Согласно шведским законам, любой чиновник ОБЯЗАН дать интервью любому журналисту и ответить на все его вопросы, касающиеся профессиональной деятельности чиновника. Если он этого не делает, то нарушает закон и чаще всего впоследствии уходит в отставку. Есть такая норма и в нашем Законе о печати. Только у нас эта норма практически не работает, а в Швеции работает еще как.

Не так давно журналист Томас Лундквист, с которым нам удалось встретиться, пригласил на телевидение бывшего министра иностранных дел Ульфа Динкеншпиля. Уважаемый и богатый политик, член популярной в Швеции партии "Модератерна", министр только однажды в интервью слукавил относительно своей собственности. И это, рассказывает Томас, стало его политической смертью. После показа интервью по телевидению министру перестали верить и куда-либо приглашать. Вскоре он подал в отставку.

Эмиграция в Швецию. И нам это надо?

За последние сто лет, как утверждает статистика, Швеция из страны эмигрантов превратилась в страну иммигрантов. Говоря проще, из Швеции удирать перестали, наоборот — страна поступательно наполняется представителями других стран и континентов. Сегодня каждый восьмой житель этой страны или иммигрант, или беженец.

Удивительно, но белоруса или украинца на улицах Стокгольма или портового Гетеборга встретить практически невозможно, зато арабов, чернокожих и китайцев увидишь за день не один десяток. По информации Мартина Иварссона, руководителя Центра интеграции и беженцев Гетеборга, *"за минувший год из подавших заявку на постоянное место жительства в Швеции 512 украинцев положительный ответ получили только 6 (или 1,17%), из 937 россиян — 73 (7,8%), из 4 481 югослава — 498 (11,1%)".* Зато из 472 афганцев шведскую "крышу" получили 339 (72%), из 647 граждан Сомали — 561 (86,7%), из 5039 иракцев — 3044 (60%). По белорусам цифры отсутствуют.

На мой вопрос, какова основная причина отказа шведских властей в предоставлении убежища беженцу, Мартин ответил так: *"Большое значение имеет, смог ли беженец доказать его политическое преследование на родине, если нет, то убежище мы не предоставляем".*

Того, кто получил желанное убежище, могут поместить в специальный лагерь, где ему будут платить около 10 долларов в день. Если беженец получил разрешение на проживание, ему в течение двух лет выплачивается ежемесячное пособие в размере 800 долларов (или 1580 долларов для двух супругов) плюс 750 долларов на семью, предназначенные для аренды жилья, плюс 190 долларов на каждого из детей. То есть семья из трех человек-беженцев получит в месяц пособие в размере 2520 долларов.

После нахождения работы пособие беженцу платить прекращают. И в начале пребывания в Швеции, откровенно говоря, особого стимула искать работу у беженца нет — в его распоряжении чаще всего не очень высокооплачиваемые работы в отелях, ресторанах, такси. Но, в конце концов, как утвердает г-н Иварссон, на работу устраиваются все — жить-то в Швеции хочется.

Работу в Швеции, кстати, найти совсем нетрудно, даже эмигранту, утвеждает шведский чиновник. В любом агентстве вам предложат как минимум 20 мест на выбор, вне зависмости от специальности. А в ближайшие годы в Швеции ожидается новый бум иммиграции — шведской промышленности вскоре понадобится большое количество рабочих рук, а таких рук местного населения, согласно расчетам, явно не хватит.

(Окончание следует.)

Александр СИЛИЧ,
Фото автора.

Гётеборг.

На снимках: *в Швеции очередь к банкомату — нередкое явление, шведам, видимо, есть что тратить; интернациональное скандинавское лицо — Матильда; на улицах Кальмара.*

Дзесяць страчаных гадоў

Сяргей
НАВУМЧЫК

Дзесяць гадоў таму — у адзін і той жа дзень — у Беларусі адбыліся тры падзеі, якія даследчыкі ацэняць як выключныя ў найноўшай гісторыі краіны.

15 студзеня 1994 года Беларусь зрабілася цэнтрам увагі ўсяго свету — Мінск наведаў прэзідэнт ЗША Біл Клінтан. У каментарыях вядучых сусветных СМІ адзначалася, што беларускі народ добраахвотна адмовіўся ад ядзернай зброі.

15 студзеня 1994 года беларускія праваахоўныя органы выдалі Літве былых кіраўнікоў кампартыі Літвы Міколаса Буракявічуса і Юозаса Ермалавічуса, якіх абвінавачвалі ў спробе дзяржаўнага перавароту ў студзені 1991 года. Камуністы знаходзіліся ў Беларусі нелегальна.

15 студзеня 1994 года "Народная газета", якую ў той час рэдагаваў Іосіф Сярэдзіч, друкуе артыкул Зянона Пазьняка "О русском империализме и его опасности", у якім лідэр БНФ піша, што і пры новай "дэмакратычнай" уладзе Расія не пазбавілася імперскіх комплексаў, папярэджвае пра небяспеку для Беларусі і адзначае, што толькі нацыянальная ідэя і нацыянальная кансалідацыя можа ўратаваць беларусаў.

Адна з вышэйназваных падзей (выдача літоўскіх камуністаў) адыграла сумную ролю; дзве іншыя маглі б стаць вызначальнымі для лёсу дэмакратыі, але не зрабіліся імі.

Але зразумець іх сутнасць, а тым больш вынесці з іх урокі, можна толькі ў кантэксце часу. Таму рэтраспекцыя падзей дзесяцігадовай даўніны падаецца не лішняй.

Кебіч і БНФ: міфы і праўда

Адразу пасля правалу путчу ў жніўні 1991 года і надання Дэкларацыі аб суверэнітэце статусу канстытуцыйнай сілы старшыня БНФ Зянон Пазьняк заклікаў усіх, хто выступае за незалежнасць Беларусі (у тым ліку і былых камуністаў), аб'яднацца вакол пабудовы суверэннай краіны. Адначасна, ужо ў жніўні таго ж 1991 года, БНФ запатрабаваў датэрміновых парламенцкіх выбараў (што выглядала лагічна: новая краіна — новы парламент). У верасні ўдалося зацвердзіць у якасці дзяржаўных сімвалаў "Пагоню", бел-чырвона-белы сцяг і правесці на пасаду старшыні Вярхоўнага Савета С.Шушкевіча. На гэтым кароткі перыяд дэмакратызацыі скончыўся — наменклатура ачуняла.

Тут будзе дарэчы разбурыць устойлівы міф, што нібыта Кебіч прапаноўваў Пазьняку і дэпутатам БНФ увайсці ва ўрад, а тыя — адмовіліся.

Быў толькі адзін такі выпадак: у чэрвені 1992 года міністр інфармацыі Бутэвіч афіцыйна перадаў мне прапанову Кебіча і віцэ-прэм'ера Дземчука заняць пасаду генеральнага дырэктара БелТА (у той час — агенцтва "Белінфарм"), якая, здаецца, сумяшчалася з пасадай намесніка міністра інфармацыі. Я адмовіўся. Бо, па-першае, перад гэтым былі адрынутыя вылучаныя апазіцыяй кандыдатуры на пасады кіраўнікоў іншых СМІ (мы павінны былі ісці "камандай" — Бураўкін, Казловіч, Макаловіч, і толькі ў гэтым быў сэнс), а па-другое, я і тады, і цяпер упэўнены ў ненармальнасці існавання абдзяржаўленых СМІ.

Дзеля гістарычнай праўды трэба сказаць, што тагачасны міністр замежных спраў Пётр Краўчанка называў некалькі прозвішчаў маладых дэпутатаў БНФ (Галубовіч, Голубеў, Навумчык) у якасці кандыдатаў на пасады амбасадараў (у 2003 годзе Пётр Кузьміч вызначыць амбасадарства як "ссылку ў залатую клетку"). Але нават прызначэнне дэпутата БНФ Пятра Садоўскага амбасадарам у Нямеччыну нельга ставіць у заслугу Кебічу, бо зацвярджаў амбасадараў Прэзідыум Вярхоўнага Савета.

Іншых прапаноў дэпутатам апазіцыі БНФ ці наогул прадстаўнікам БНФ не было. Я не хачу сказаць, што апазіцыя пагадзілася б на іх (роўна як і што адмовілася б), проста іх — не было.

І яшчэ: у маім уяўленні Кебіч 1990 года і Вячаслаў Францавіч праз тры гады — гэта нібыта дзве розныя асобы. І не толькі ў маім: у 1990 годзе ў "Літаратурнай газеце" Васіль Быкаў напісаў, што Беларусь, здаецца, атрымала прыстойнага прэм'ера — а праз тры гады Быкаў даваў ужо зусім іншыя ацэнкі. Мне падаецца, што метамарфозы прэм'ера былі ў значнай ступені вынікам уплыву ягонага бліжэйшага атачэння (ва ўсялякім разе некаторых асоб). Але гэта ненашмат апраўдвае Вячаслава Францавіча — кожны палітык нясе адказнасць за сваё атачэнне.

У апараце Саўміна былі створаныя так званыя "дзяржаўныя сакратарыяты", "упраўленні" і "аддзелы" — незафіксаваныя ні ў Канстытуцыі, ні ў законах, яны тым не менш узялі на сябе поўнае кіраванне міністэрствамі. Мы неаднаразова звярталі ўвагу Шушкевіча на абсурднасць сітуацыі, калі прызначаныя Кебічам чыноўнікі кантралююць міністраў, якіх прызначае парламент. Самы дробны чыноўнік з упраўлення інфармацыі Саўміна на чале з Драгаўцам ці Паваляевым важыў больш, чым міністр інфармацыі Бутэвіч. Між іншым тое ж самае было і з дэпутатамі: Кебіч перацягваў дэпутатаў аднаго за адным у Саўмін. Парламент усё больш губляў кантроль над урадам.

Затое ўвосень 1993 года Кебіч цалкам кантраляваў не толькі выканаўчую ўладу, не толькі большасць СМІ, але і значную частку Вярхоўнага Савета.

У сярэдзіне 1993 года Вячаслаў Кебіч вылучыў ідэю "рублёвай зоны" — адначасна ўсе эканамічныя законапраекты Апазіцыі БНФ у Вярхоўным Савеце 12-га склікання адрыналіся. Беларускі эканамічны крызіс паглыбляўся на фоне падзей у Расіі, дзе пракамуністычны Вярхоўны Савет выступіў супраць рэфарматарскіх планаў Ельцына. Пры гэтым і з расійскага парламента, і ад каманды Ельцына былі ўсё больш настойлівыя спробы ўцягнуць Беларусь у арбіту расійскай палітыкі.

У верасні 1993 года Кебіч публічна выказаў шкадаванне, што падпісаў Віскулёўскае пагадненне і заявіў пра неабходнасць аднаўлення СССР у "новым варыянце". Але на полі "інтэграцыі" ў Кебіча з'явіўся канкурэнт. Маскоўская газета "Правда" надрукавала інтэрв'ю з дэпутатам А.Лукашэнкам "Да возродится!", у якім той выступіў супраць незалежнасці Беларусі, назваў Белавежскія пагадненні "злачыннымі" і прапанаваў аднавіць СССР: "Надо немедленно создать единое государство даже из двух наших республик. Поймите, для других народов СССР это будет мощным стимулом".

Апазіцыя БНФ у адмысловай заяве імгненна запатрабавала пазбаўлення дэпутацкіх паўнамоцтваў А.Лукашэнкі і некаторых іншых парламентарыяў, якія выступілі за скасаванне дзяржаўнасці Беларусі. Выпадак у парламенцкай практыцы неардынарны, але і выступ дэпутатаў супраць незалежнасці сваёй краіны — з'ява унікальная.

Была яшчэ адна надзвычайная падзея: Васіль Быкаў, які вельмі рэдка рэагаваў на чыесьці выступы ў прэсе (а на маёй памяці дык ніколі не рэагаваў), адгукнуўся на інтэрв'ю дэпутата Лукашэнкі вялізнай публікацыяй у "Народнай газеце" (артыкул "Каб захаваць уладу" пазней увайшоў у кнігу Быкава "Крыжовы шлях", стар. 119—127). "Толькі знешні вораг ці ўнутраны здраднік можа ў наш час выступаць супроць права народа на самавызначэнне, на самастойнасць яго існавання", — пісаў Быкаў.

Гэта, між іншым, адказ тым, хто папракае БНФ, што нібыта "прамаргалі" Лукашэнку.

Шушкевіч — Пазьняку: «Вы мне кола выратавальнае кідаеце. А я вам кажу: не трэба!»

Станіслаў Шушкевіч прыйшоў у палітыку пры падтрымцы БНФ — менавіта з дапамогай Народнага Фронту ён быў абраны спачатку народным дэпутатам СССР, потым БССР. Пры падтрымцы дэпутатаў БНФ ён стаў спачатку першым намеснікам старшыні, а затым — і старшынёй Вярхоўнага Савета. Але чым далей — тым больш Шушкевіч адыходзіў ад БНФ, шукаючы згоды з пракамуністычнай большасцю. Магчыма, у адносінах да захавання ўлады ў гэтым была свая логіка: апазіцыя БНФ складала толькі дзесятую частку парламента, і пры любых умовах падтрымлівала б Шушкевіча — пракамуністычная ж большасць магла яго лёгка "зняць". Але надышоў час, калі пазіцыя "кампрамісаў" ды "згоды" пачала шкодзіць не толькі іміджу Шушкевіча, але і інтарэсам дэмакратыі. Найбольш выразны прыклад — выступ супраць прапанаванага ў 1992 годзе рэферэндуму аб датэрміновых выбарах. Калі ж узнікалі крытычныя сітуацыі — Станіслаў Станіслававіч спасылаўся на тое, што ён усяго толькі спікер і выконвае волю Вярхоўнага Савета.

І ўсё ж, крытыкуючы Шушкевіча за непаслядоўнасць, Апазіцыя БНФ у парламенце падтрымлівала яго ў крытычныя моманты. У ліпені 1993 года, калі пракебічаўская парламенцкая большасць (так званая група "Беларусь") распачала працэдуру адстаўкі Шушкевіча — дэпутаты БНФ сарвалі кворум.

Наогул, аналізуючы памылкі Шушкевіча, трэба памятаць пра ягоную ролю ў падпісанні гістарычных Віскулёўскіх пагадненняў — роўна як і аналіз дзеянняў Пазьняка павінен адбывацца з улікам узнятай ім хвалі нацыянальнага Адраджэння і, у выніку, аднаўлення беларускай незалежнасці. Усялякі іншы метад ацэнкі ролі гэтых асоб у гісторыі Беларусі будзе, самае меншае, неаб'ектыўны.

17 верасня Шушкевіч рэзка раскрытыкаваў Кебіча за антыбеларускі выступ, заявіўшы, што "калі Вячаслаў Францавіч лічыць гэта (Віскулі. — **С.Н.**) сваёй памылкай, дык, верагодна, яму варта было б саступіць сваё месца тым, хто гэтак не лічыць". Тагачасны прэс-сакратар Шушкевіча (а цяпер дэкан журфака) Васіль Вараб'ёў звярнуўся да мяне як да каардынатара парламенцкай Апазіцыі БНФ з просьбай падтрымаць Шушкевіча.

6 кастрычніка ў пакоі 408 будынка Вярхоўнага Савета па вул. К.Маркса адбылася сустрэча Шушкевіча з групай дэпутатаў (ад БНФ — Пазьняк, Голубеў, Трусаў, Холад, Навумчык, ад Партыі народнай згоды — Даўгалёў. Назіральнікам ад групы "Беларусь" быў Бамбіза, які ўсю сустрэчу прасядзеў моўчкі, а праз некалькі тыдняў быў абраны віцэ-спікерам. Прысутнічаў і супрацоўнік аховы старшыні ВС).

У той час Кебіч упарта вёў краіну да прэзідэнцтва. Увосень 1993 года з ідэяй прэзідэнцтва пагадзіўся і Шушкевіч. Прапанова ж апазіцыі была наступная: адстаўка Кебіча, фарміраванне пераходнага кааліцыйнага ўрада, які б гарантаваў умовы для аб'ектыўнасці СМІ падчас выбараў. Затым — прыняцце Закона аб выбарах па мажарытарна-прапарцыянальнай сістэме і правядзенне парламенцкіх выбараў вясной (напрыклад, у траўні) 1994 года. І толькі новаабраны парламент мог бы прымаць новую Канстытуцыю.

Менавіта такі план мы і прапанавалі Шушкевічу.

Але з моманту маёй размовы з Вараб'ёвым нешта адбылося. Як потым стала вядома, Станіслаў Станіслававіч правёў кансультацыі з прадстаўнікамі парламенцкай большасці, з самім Кебічам і — замірыўся (так яму, відаць, здавалася).

Вось фрагменты сустрэчы (спрацаваў журналісцкі рэфлекс — захапіў з сабой дыктафон). Прыводжу, як кажуць, з захаваннем лексікі.

"**Пазьняк:** — Тая работа, якую робіць Кебіч, — актыўная работа па развале дзяржавы — Рэспублікі Беларусь, па знішчэнні яе суверэнітэту, — яна цалкам падтрымліваецца Вашай пазіцыяй. Вашай пазіцыяй нічоганераблення, безыніцыятыўнасці. Больш таго. Няма ніякай розніцы — ці дзяржава Беларусь пойдзе ў пашчу Расіі хасбулатаўскай, ці яна пойдзе ў пашчу Расіі ельцынаўскай. Усё роўна вынік будзе адзін і той жа. І калі Ельцын расправіцца з камуністамі, — а ён расправіцца, гэта чалавек-танк, ён даказаў гэта не раз, — ён будзе праводзіць тую самую геапалітыку, якую праводзіў усе гэтыя два гады. Войны ў Грузіі, у Таджыкістане, у Прыднястроўі. Яны стварылі гэтую банду, яны паствaралі гэтых баевікоў, яны захлынуліся гэтай жа самай крывёю... Вось у чым справа. Таму Вашая пазіцыя зараз абсалютна неініцыятыўная, Вы не выкарыстоўваеце момант. Таму што заўтра будзе позна. "Хороша ложка к обеду". Вы працягваеце тую самую палітыку, якую намеціў Кебіч па ліквідацыі нашых магчымасцяў у фінансава-крэдытнай сістэме, тое, што Вы зараз падтрымліваеце аб'яднанне грашовых сістэм — гэта поўная ліквідацыя суверэнітэту, гэта зразумела. І ў гэтай сітуацыі, калі Вы не выкарыстаеце зараз — а з кожным днём Вашыя магчымасці падаюць — калі Вы не выкарыстаеце зараз мінімальных магчымасцяў — то 9 лістапада (мяркуемы пачатак чарговай сесіі ВС. — **С.Н.**) хутчэй за ўсё Вас не будзе. Вас не будзе каму падтрымліваць болей.

Шушкевіч: — Добра, дзякуй, у Вас усё? Значыць, я разумею, што Ваш зварот накіраваны на тое, каб, не дай Бог, я не страціў сваёй пазіцыі, не страціў падтрымкі, і Вы проста звярнуліся да мяне, каб мяне падтрымаць. Я Вам удзячны.

Пазьняк: — Не, не так. Прабачце, што Вы, што Кебіч — для нас адно і тое. І каб былі б гарантыі — вам трэба ісці абодвум. Таму што не можа быць дзяржава заложнікам двух пасрэдных людзей, якія паміж сабою як бараны сталі і талкуцца. Вось што: Вы несяце такую ж самую адказнасць, як Кебіч, за гэта ўсё, і Вы павінны пра гэта ведаць. Поўную адказнасць Вы несяце, і не думайце, што Вы...

Шушкевіч: — Зянон Станіслававіч, Вы зноў будзеце пачынаць некалькі разоў? Я Вас выслухаў...

(Заканчэнне на 4-й стар.)

Дзесяць страчаных гадоў

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.)

Пазьняк: — Пра Вас размова не ідзе.

Шушкевіч: — Добра. Значыцца, калі растлумачыць Вашу пазіцыю, Вы мне кола гэтае выратавальнае кідаеце. А я Вам кажу: не трэба!..

Навумчык: — Шаноўны старшыня...

Шушкевіч: — Адну хвілінку! І нічога, акрамя лозунгаў, у вас на сённяшні дзень няма.

Навумчык: — У якой ступені была, выбачайце, падрыхтавана сесія 25 жніўня 91-га года? Акрамя таго, што падрыхтавала Апазіцыя, не было нічога. Але была ж палітычная сітуацыя, якая вымагала пэўных палітычных дзеянняў. Тое ж самае і цяпер, Станіслаў Станіслававіч...

Трусаў: — Вы цудоўна ведаеце: структура Савета міністраў нагадвае ЦК КПБ. Гэтых камітэтаў розных і служб больш, чым міністэрстваў. Калі міністры нават не сядзяць з Кебічам, а сядзяць, як хлопчыкі, ззаду, а тут сядзяць нейкія невядомыя нам людзі. Калі мы да канца года захаваем старую структуру Саўміна — нас нічога добрага не чакае, што б там ні было ў Расіі ці ў Вашынгтоне. Вы паглядзіце, што атрымліваецца, як раздзьмуўся гэты апарат.

Шушкевіч: — Спадар Трусаў, а як яго змяніць?

Трусаў: — Як змяніць? Вельмі проста — пачаць з кіраўніка.

Навумчык: — Выйдзіце з ініцыятывай!

Шушкевіч: — Вас падтрымае Вярхоўны Савет?

Навумчык: — Выйдзіце з ініцыятывай!

Шушкевіч: — Вас падтрымае Вярхоўны Савет?

Навумчык: — Народ падтрымае".

Некаторыя лічаць, што апошні шанц Беларусь згубіла ў кастрычніку 1992 года, калі быў забаронены ініцыяваны БНФ рэферэндум аб датэрміновых выбарах. Магчыма, і так. Але, на маю думку, такі шанц усё яшчэ заставаўся ўвосень 1993-га. І шмат што залежала ад пазіцыі Шушкевіча — які, нагадаю, меў самы высокі рэйтынг у грамадстве. У яго была магчымасць апеляваць да народа праз тэлебачанне і радыё, якога ў той момант ужо былі пазбаўленыя дэпутаты Апазіцыі БНФ. Але Станіслаў Станіслававіч той шанц не скарыстаў. І хутка (тут Пазьняк памыліўся на тры месяцы) сам стаў першай ахвярай палітыкі "кампрамісаў".

«Абсурдныя абвінавачанні не зусім здаровага чалавека»

На пачатку лістапада 1993 года кіраўніцтва Савета міністраў заявіла, што БНФ рыхтуе... "узброеныя правакацыі".

У дзень адкрыцця чарговай сесіі Вярхоўнага Савета 12-га склікання ў будынак Дома ўрада былі ўведзеныя падраздзяленні ўнутраных войскаў, а ў двор — бронетранспарцёры.

Аднак на дэпутацкія запыты старшыня КДБ Эдуард Шыркоўскі і міністр унутраных спраў Уладзімір Ягораў заявілі, што ніякай інфармацыяй наконт "правакацый БНФ" не валодаюць. І больш таго — паводле пазнейшых слоў Шыркоўскага, менавіта ў той дзень і з'явілася ідэя стварэння адкрытага ліста, які 23 лістапада ў колькасці 200 асобнікаў і быў раздадзены дэпутатам Вярхоўнага Савета і меў эфект выбуху.

Генералы Шыркоўскі і Ягораў абвінавацілі Кебіча і яго нага бліжэйшага паплечніка — дзяржсакратара Генадзя Данілава — у неканстытуцыйных дзеяннях, а менавіта — у стварэнні непадкантрольных парламенту структур.

Адна справа — калі пра гэта кажуць дэпутаты БНФ, і зусім іншая — калі пра тое заяўляюць генерал-палкоўнікі. Прычым у канфлікце Кебіч—Шушкевіч, які ў лістападзе зноў абвастрыўся, Шыркоўскі і Ягораў занялі бок Шушкевіча. Я далёкі ад ідэалізацыі Ягорава і Шыркоўскага — яны не выказвалі дэмакратам аднназначную падтрымку, а балансавалі паміж Шушкевічам і Кебічам. Але іншыя — адназначна былі на баку Кебіча.

14—15 снежня 1993 года ў Вярхоўным Савеце выступіў старшыня антыкарупцыйнай камісіі Аляксандр Лукашэнка. Лукашэнка свядома адвёў увагу насельніцтва (ішла прамая радыётрансляцыя) ад кіраўніцтва ўрада, прад'явіўшы галоўныя абвінавачванні Шушкевічу. Дасталося і дэпутатам Апазіцыі БНФ у Вярхоўным Савеце — за валоданне "іншамаркамі" — у Заблоцкага была 12-гадовая "Аўдзі", у мяне — 13-гадовая "Міцубісі" (цяпер я з жахам прыгадваю тую "Міцубісі", машыну ўвогуле неблагую, але вельмі ўжо старую, якая рассыпалася па дарозе — а здаралася ж падвозіць і Быкава, і Пазьняка). Мне яшчэ было інкрымінаванае пражыванне ў "прэстыжным раёне" (панельная двухпакаёўка ва "Уруччы-4").

Выступ Лукашэнкі ўяўляў сабой грымучую сумесь праўды, паўпраўды і заведамай хлусні. Спрачацца з ім было тым больш складана, што Лукашэнка пераступаў межы прыстойнасці — чаго мы дазволіць сабе не маглі. Скажам, у адказ на папрок у мой бок дзяцінствам у сям'і сакратара абкама я не мог запытацца ў Лукашэнкі: "Саша, ну а хто твой бацька?" Я дакладна ведаў, што такое пытанне выкліча ў яго слязлівую істэрыку, але... як кажуць, выхаванне не дазваляла... Магчыма — і шкада.

Прыкметна, што дапамагалі Лукашэнку ў падрыхтоўцы дакладу і выступаў журналісты газеты Савета міністраў "Советская Белоруссия". Відавочна, Кебіч разлічваў з дапамогай Лукашэнкі "заваліць" Шушкевіча.

У "маладых ваўкоў", якія аб'ядналіся вакол Лукашэнкі (Ганчар, Сініцын, Булахаў, Лябедзька), былі, верагодна, аналагічныя планы ў дачыненні і да Кебіча, але і сам Лукашэнка, пэўна, уяўляўся ім "часовай" фігурай.

Ва ўсялякім разе, інтарэсам Беларусі ў гэтых раскладах месца не было — Кебіч дамагаўся рублёвай зоны, Лукашэнка — скасавання незалежнасці і аднаўлення СССР.

16 снежня, пасля таго як Лукашэнка ў абразлівых выразах выказаўся супраць Шушкевіча, было вырашана правесці закрытае пасяджэнне Вярхоўнага Савета. І вось тут прагучала тое самае абвінавачванне, якое (а зусім не знакамітая міфічная "скрыня цвікоў") і адыграла пазней ключавую ролю ў палітычным лёсе Шушкевіча.

Лукашэнка працытаваў фрагмент выступу дэпутата Сяргея Антончыка на сесіі ад 8 красавіка 1993 года: "Выклікае трывогу дзейнасць расійскай разведкі, дакладней, агентуры расійскага КДБ ва ўрадавых і дыпламатычных установах Беларусі. Нядаўна амерыканскімі службамі бяспекі была выяўленая і раскрытая дзейнасць двух расійскіх агентаў у Беларускім прадстаўніцтве ААН у Нью-Йорку".

Але замест таго каб абурыцца кіраўніцтвам МЗС, дзе вольна пачуваюць расійскія агенты, ці, у рэшце рэшт, папракнуць Шушкевіча, што ён слаба кантралюе дзейнасць той жа дыпламатычнай службы (хаця гэта не была прамая функцыя спікера), Лукашэнка вылучыў Шушкевічу прэтэнзію, што старшыня Вярхоўнага Савета... не пярэчыў высылцы расійцаў з ЗША. Дзесяць гадоў мінула, а ў мяне і цяпер у вушах сіпаваты крык ад чацвёртага мікрафона: "Вы сдали наших людей, Станислав Станиславович, а ведь это были наши люди, честнейшие люди!" (Расійскія — значыць, "нашыя").

Шушкевіч заявіў, што не збіраецца адказваць на "абсурдныя абвінавачванні не зусім здаровага чалавека". Тут жа да мікрафона выйшаў Віктар Ганчар і прапанаваў разгледзець пытанне аб адстаўцы Шушкевіча. Але — без удзелу самога Шушкевіча, паколькі, на думку Ганчара, спікер страціў маральнае права кіраваць парламентам.

Па горкай іроніі, вечаровае пасяджэнне сапраўды адбывалася без Шушкевіча — ён быў шпіталізаваны з дыягназам "гіпертанічны крыз". Але праўрадавыя дэпутаты падтрымалі Ганчара ды запатрабавалі неадкладна ўключыць у парадак дня пытанне аб адстаўцы. Дэпутатам Апазіцыі БНФ з цяжкасцю ўдалася пераканаць парламенцкую большасць, што рабіць падобнае ў адсутнасць Шушкевіча — амаральна.

29 снежня 1993 года пад кіраўніцтвам першага намесніка старшыні Вярхоўнага Савета Вячаслава Кузняцова прайшоў Прэзідыум ВС, дзе была спроба стварыць камісію ў справе Шыркоўскага. Адзін з членаў Прэзідыума пакінуў пасяджэнне, і план сарваўся. Не папіўшы крыві генерала, узяліся за паэта — вылучылі пытанне аб адстаўцы Генадзя Бураўкіна з пасады прадстаўніка Беларусі ў ААН. Але па прапанове Ніла Гілевіча пытанне адклалі. Да таго ж была больш блізкая мэта, чым Бураўкін у Нью-Йорку, — дамагчыся ад Шушкевіча падпісання Дамовы аб удзеле Беларусі ў сістэме Калектыўнай бяспекі краін СНД, што фактычна прывязвала Беларусь на гады да маскоўскага Генштаба і расійскага ВПК.

31 снежня 1993 года Станіслаў Шушкевіч усё ж падпісаў Дамову аб калектыўнай бяспецы СНД. Лідэры БНФ склікалі экстраную прэс-канферэнцыю — Пазьняк ацаніў учынак Шушкевіча як "здраду нацыянальным інтарэсам", а Валянцін Голубеў сказаў, што "ўмацаванне сістэмы Калектыўнай бяспекі — гэта фактычнае аднаўленне Варшаўскай дамовы, толькі ў меншай частцы Еўропы і Азіі".

Візіт Біла Клінтана: падтрымка беларускай дэмакратыі

15 студзеня 1994 года Мінск наведаў прэзідэнт ЗША Біл Клінтан. На вуліцах Мінска былі тысячы людзей, якіх ніхто не "арганізоўваў" і якія шчыра віталі лідэра амерыканскага народа.

Падрыхтоўка да візіту распачалася значна раней — яшчэ ўлетку прадстаўнікі амерыканскай амбасады сказалі нам, што Клінтан хацеў бы наведаць Курапаты і спаткацца з прадстаўнікамі апазіцыі.

Між іншым, аўтару гэтых радкоў належыць ідэя выступу Клінтана ў Акадэміі навук — я прапанаваў амбасадару Дэвіду Суорцу не абмяжоўвацца выключна палітыкамі, а сабраць прадстаўнікоў творчай і навуковай інтэлігенцыі, і найперш — моладзь. У памяці была нядаўняя сустрэча Міхаіла Гарбачова ў актавай зале АН, калі той бэсціў дэмакратаў — мне падалося, што сустрэча Клінтана выглядала б выразным кантрастам выступу Генеральнага сакратара. Былі і больш важкія аргументы — даць маладой беларускай інтэлігенцыі адчуванне ўключанасці ў сусветную супольнасць. Суорц пагадзіўся, Белы дом яго падтрымаў — і сустрэча сапраўды адбылася. Пазней спадар Суорц распавёў, што найбольш уразіла амерыканскі бок: падчас выступу Біла Клінтана палова прысутных (а запрасілі сапраўды пераважна моладзь) — не мелі патрэбы ў навушніках для сінхроннага перакладу. "У зале сапраўды сабралася будучыня Беларусі", — сказаў тады Клінтан. Перакананы, час тых людзей яшчэ надыдзе.

Канешне, не тая памятная мне сустрэча ў АН была галоўнай падзеяй візіту. Біл Клінтан правёў перамовы і з Шушкевічам, і з Кебічам. Ва ўрадавай рэзідэнцыі на Захарава адбылося спатканне са старшынёй Апазіцыі БНФ у Вярхоўным Савеце Зянонам Пазьняком, прэм'ер-міністрам Ценявога кабінета БНФ Уладзімірам Заблоцкім (прысутнічалі і лідэры дэмакратычных партый, у тым ліку і Аляксандр Дабравольскі). У той дзень Клінтан сустракаўся з Пазьняком двойчы: нягледзячы на пратэсты ўрада — было нават заяўлена, што беларускі бок не гарантуе прэзідэнту бяспеку (!) — Клінтан Курапаты наведаў. Пазьняк падрабязна распавёў прэзідэнту пра трагедыю, што адбылася ў Курапатах, а на пытанне, чаму гэтае святое месца не ўшанаванае, адказаў: "Таму што сёння пры ўладзе духоўныя нашчадкі тых, хто расстрэльваў тут у 30-я гады".

Клінтан адкрыў мемарыяльны знак з надпісам "Ад народа Злучаных Штатаў народу Беларусі — дзеля памяці". Пазней гэты знак будзе шматразова зняважаны. Апошні раз — у студзені 2004 года. Натуральна ж, "невядомымі асобамі".

Для мяне, аднак, бясспрэчна, што адно толькі слова Лукашэнкі міністру ўнутраных спраў спыніла б вандалізм аднойчы і назаўсёды. Міліцыя ўсё ж здольная вылавіць тых, каго жадае знайсці (напрыклад, аўтараў надпісаў "Жыве Беларусь!"). Мяркую, аднак, што ў гэтай абыякавасці не толькі ідэалагічныя прычыны — непрыняцце дэмакратычных каштоўнасцяў, якія выспавядае амерыканскі народ, але найперш — зняважа гістарычнай памяці ўласнага народа, але і элемент асабістай крыўды: у студзені 1994 года ні на адну сустрэчу з Клінтанам ні Лукашэнка, ні ягоныя паплечнікі амерыканскім бокам запрошаныя не былі.

Беспрэцэдэнтны для кароткага візіту амерыканскага прэзідэнта выпадак — сустрэча з лідэрам апазіцыі двойчы на дзень — красамоўна сведчыў, якія сілы падтрымлівае Амерыка.

Масква, аднак, мела іншыя планы.

Шлях да дыктатуры

15 студзеня 1994 года былыя кіраўнікі кампартыі Літвы Ермалавічус і Буракявічус былі дэпартаваныя ў Літву. 19 студзеня некаторыя дэпутаты палічылі акцыю незаконнай і запатрабавалі правесці закрытае пасяджэнне Вярхоўнага Савета.

Паводле міжнародных дамоў, Беларусь абавязана была выдаць асоб, супраць якіх была ўзбуджана крымінальная справа, — і гэта пацвердзіў на сесіі міністр замежных спраў П.Краўчанка. Але — пасля выканання ўсіх працэдур. Праблема была ў тым, што да таго часу ў беларускім заканадаўстве не былі адпрацаваныя тыя самыя працэдуры. Зрэшты, галоўны элемент у падобнага кшталту выпадках — гэта дазвол пракурора (у некаторых краінах — суддзі). Дазвол Генеральнага пракурора Васіля Шаладонава на экстрадыцыю Буракявічуса і Ермалавічуса існаваў.

Шаладонаву, аднак, дэпутаты "даравалі". Увесь гнеў быў абрынуты на Ягорава і Шыркоўскага.

Між іншым, гэта быў не першы выпадак выдачы Літве асоб, якіх абвінавачвалі ў злачынстве, — але ранейшыя не мелі рэзанансу. Летам 1993 года расійскія міліцыянты з аўтаматамі захапілі на тэрыторыі Віцебскай вобласці двух беларускіх бізнесоўцаў і тыдзень пратрымалі іх у ізалятары ў Расіі, нават не праінфармаваўшы беларускі бок. Пра гэта гаварылася на сесіі ВС — але большасць дэпутатаў ніяк не зрэагавала на гвалт да сваіх жа суграмадзян: у іх свядомасці Беларусь і Расія ўсё яшчэ заставаліся адзінай дзяржавай са сталіцай, зразумела, у Маскве.

Зрэшты, мяркую, і лёсы літоўскіх камуністаў іх цікавілі не вельмі. Галоўным было іншае: з'явілася нагода расправіцца з тымі, хто, на думку кіраўніцтва СМ, мог перашкодзіць канчаткова замацаваць уладу.

На сесіі Апазіцыя БНФ абараняла Шыркоўскага і Ягорава (унікальны выпадак — дэмакраты абаранялі генерала КДБ). Шушкевіч — маўчаў. Рашэннем парламенцкай большасці Ягораў і Шыркоўскі былі адпраўленыя ў адстаўку; у выніку Шушкевіч страціў падтрымку ў сілавых структурах.

Зрэшты, некаторым здавалася, што і ў такой сітуацыі ў Шушкевіча застаецца значна больш важкая падтрымка — прэзідэнт Расіі. Дарадца Шушкевіча Іван Сцяпура неаднаразова мне казаў, што ў самы крытычны момант Ельцын патэлефануе Кебічу, загадае — "Не чапаць!" — і ўсё абыдзецца. Не сумняваюся, што калі б патэлефанаваў — так і было б. Але — не патэлефанаваў.

26 студзеня Шушкевіча адправілі ў адстаўку. Дэпутаты апазіцыі БНФ, як і ў ліпені 1993-га, зноў блакіравалі галасаванне, але супраць Шушкевіча выступілі ўжо і "цэнтрысты" на чале з Карпенкам ды Ганчаром, і нашых галасоў проста не хапіла.

Памятаю, што ў момант, калі ішоў падлік бюлетэняў, перадалі сумную вестку з Масквы пра смерць Алеся Адамовіча.

Шушкевіча знялі "за непрыняцце мер па барацьбе з карупцыяй, адсутнасць кантролю за дзейнасцю праваахоўных органаў і праяву асабістай нясціпласці". Старшынёй Вярхоўнага Савета быў абраны Мечаслаў Грыб — былы кіраўнік Камісіі ВС па справах абароны і барацьбы са злачыннасцю. Абсурднасць сітуацыі была ў тым, што ў адпаведнасці з Канстытуцыяй Шушкевіч мог кантраляваць праваахоўныя органы менавіта і толькі праз Камісію Грыба.

"Скончылася блытаная кар'ера блытанага палітыка", — трыумфальна заявіў на прэс-канферэнцыі пасля адстаўкі Шушкевіча Віктар Ганчар.

Насамрэч — скончылася беларуская дэмакратыя. У сакавіку апазіцыя БНФ адмовілася галасаваць за Канстытуцыю — папярэдзіўшы, што ўвядзенне прэзідэнцтва непазбежна прывядзе да дыктатуры. Але Канстытуцыя была прынятая з грубымі парушэннямі Рэгламента Вярхоўнага Савета. Шлях да дыктатуры быў адчынены.

Разуменне са спазненнем

15 студзеня 1994 года ў "Народнай газеце" — тагачасным выданні Вярхоўнага Савета — быў змешчаны артыкул Зянона Пазьняка "О русском империализме и его опасности". Артыкул друкаваўся па-расійску, што было неўласціва Пазьняку — бо пісаўся для газеты "Советская Белоруссия". Рэдактар "СБ" Ігар Асінскі адмовіўся друкаваць артыкул — затое змясціў на старонках сваёй газеты гнеўную водпаведзь аўтару.

Галоўнаму рэдактару "Народной газеты" Іосіфу Сярэдзічу сапраўды спатрэбілася выявіць журналісцкую ды і проста чалавечую мужнасць — у тых выразах, у якіх Пазьняк напісаў пра ўсходняга суседа, пра Расію, на працягу апошніх дзесяцігоддзяў, здаецца, не пісаў ніхто.

І наўрад ці ў гісторыі беларускай публіцыстыкі знойдзецца яшчэ адзін артыкул, які б выклікаў такую колькасць рэзка негатыўных ацэнак. Парадокс, аднак, у тым, што сёння калі не ўсе, дык абсалютная большасць высноў таго артыкула ўспрымаюцца як набор аксіём — на вялікі жаль, актуальных, як і кожная аксіёма.

Я не збіраюся аналізаваць гэты ўжо хрэстаматыйны артыкул — яго можна пачытаць у зборніку "Беларуская думка XX стагоддзя: філасофія, рэлігія, культура" (склад. Юрый Гарбінскі. Варшава, Інстытут славістыкі Польскай акадэміі навук, 1998), куды ён уключаны нароўні з працамі М.Багдановіча, А.Луцкевіча, Ю.Хадыкі, У.Конана.

Але можна меркаваць, што калі б асноўныя тэзы яшчэ тады, у студзені 1994-га, былі прааналізаваныя і асэнсаваныя — дэмакратычныя сілы пазбавіліся б ілюзій адносна ўплыву ўсходняга суседа на падзеі ў Беларусі. Прыгадаем хаця б, якую ролю адыграў "маскоўскі дэсант" Чарнамырдзіна—Селязнёва ў лістападзе 1996 года, калі быў правалены зусім рэальны імпічмент Лукашэнку. Ці ілюзіі на падтрымку Масквы на выбарах 2001 года. Прыклады можна доўжыць аж да сёння.

Тое, што магло быць усвядомлена яшчэ дзесяць гадоў таму, усё больш каму робіцца відавочным цяпер. Страчаных гадоў, аднак, шкада.

***

Мае нататкі — усяго толькі гістарычная рэтраспекцыя, і не больш чым рэтраспекцыя. Выкажу толькі адно назіранне: беларуская дэмакратыя далёка не заўсёды дамагалася поспеху, калі рабіла стаўку на нацыянальную ідэю. Але калі поспех прыходзіў (як у 1990—1991 гадах) — ён заўсёды непарыўна быў звязаны з нацыянальнай беларускай ідэяй. Відаць, гэта ўніверсальная формула.

Прага.

АНОНС

Джаз на виолончели

*19 января в Камерном зале Белгосфилармонии состоится концерт **"Rastrelli Cello Quartett"**.*

Квартет *"Rastrelli Cello Quartett"* — один из самых необычных по составу и репертуару классических ансамблей современности. Почему необычных? Да потому, что классическим музыкантам захотелось доказать, что на виолончели можно играть все — от мадригала до фриджаза, тем более, что в современной музыке границы всех жанров все более стираются.

В репертуаре *"Rastrelli"* нет ни одного оригинального произведения, написанного специально для четырех виолончелей. Ансамбль играет только собственные обработки, их репертуар охватывает все музыкальные стили — от барокко до рока.

Почему квартет называется *"Rastrelli"*? Трое из музыкантов родились в Санкт-Петербурге, поэтому они взяли имя этого итальянского архитектора, который 300 лет назад был приглашен Петром Великим строить новую столицу России.

Идея создать свой квартет возникла у **Кирилла Кравцова, Михаила Дегтярева, Кирилла Тимофеева** и **Сергея Драбкина** весной 2002 года в Штутгарте. Каждый из музыкантов получил классическое музыкальное образование. Но на первой же репетиции стало ясно: кроме всего, над чем работает любой музыкальный коллектив, — безупречность интонации, качество звука и т.п. — им предстоит решить еще более важную: забыть о том, что они играют на виолончели. Цель музыкантов — разбудить воображение слушателей, чтобы они на концертах слышали саксофон в "Мелодии" Соколова, чтобы звучал бандонеон Пьяцоллы, чтобы заиграл разбитый регтаймами рояль, озвучивающий немое кино...

Марина ВИШНЕВСКАЯ.

Крыптаграма «Паслухаем вялікіх»

У гэтай крыптаграме патрэбна прачытаць слушны выраз французскага паэта П'ера Беранжэ.

Кожная шахматная фігура адпавядае асобнай літары.

1.Горад у Германіі. 2.Тое, што і вывеска. 3.Прылада для прадзення. 4.Від лодкі. 5.Раней у Расіі начальнік і пісьмавод канцылярыі.

Склаў Уладзімір ЭСМАНТОВІЧ.

Адказы на крыжаванку, надрукаваную ў №1

Па гарызанталі: 2.Іверс. 5.Сказы. 11.Кума. 12.Ляды. 13.Трус. 14.Узда. 17.Мікалай. 21."Ланцуг". 23.Мірон. 24.Сапега. 25.Бас. 26.Аер. 27."Янка". 29.Рысакі. 31.Сілач. 34.Кап. 35.Аладаў. 36.Мама. 38.Давыд. 40.Сквар. 41.Каралі. 43.Мая. 45.Ірынка. 47.Енк. 48.Іна. 49.Алекса. 50.Грант. 52.Алешка. 53.Ула. 54.ААН. 56.Кука. 59."Геба". 60."Сена". 61.Удар. 64.Тамаш. 65."Атака".

Па вертыкалі: 1.Рамеснік. 3.Воля. 4.Радзім. 6.Карчан. 7.Зося. 8.Лізавета. 15.Фара. 16.Зуб. 18.Кіно. 19.Лоск. 20.Гары. 22.Гарлавіна. 24.Серпавіна. 28.Асада. 30.Стары. 32.Чад. 33.Талака. 37.Мараль. 39.Алесь. 42.Раеўская. 43."Мара". 44.Ясна. 46.Нашчадак. 50.Глебка. 51.Талент. 57.Ігра. 58.Парк.

У шматвугольніках: 9.Стрыйкоўскі. 10.Сіліванові ч.

Чайнворды: 55.Воўчак. 56.Каляды. 62.Віктар. 63.Рэзчык. 66.Страмкоўская. 67.Ярыла. 68.Апанас.

ПЕРСОНА

Как водолаз Петров стал народным артистом Беларуси

17 января ведущий солист Национального академического Большого театра оперы Республики Беларусь, народный артист Беларуси Ярослав ПЕТРОВ отметит тройной юбилей: собственное 60-летие, 30-летие работы в театре и 100-е исполнение партии Бориса Годунова, в роли которого мы и увидим его в этот вечер в одноименной опере М.Мусоргского.

Бывший водолаз и комсорг Буда-Кошелевского маслосырзавода, Петров "всплыл" на оперном горизонте Беларуси, будучи еще студентом Белорусской государственной консерватории: принятый в театр *"по совместительству"* с учебой, он начал активно осваивать репертуар, мгновенно перейдя от небольших партий к центральным.

Голос Ярослава Петрова до сегодняшнего дня звучит прекрасно, ему, кажется, не могут помешать никакие неблагоприятные для вокалистов факторы: перемена погоды, акустических условий и т.д.

Сегодня в репертуаре певца — басовые партии 40 опер, среди которых все самые известные произведения мировой классики: "Дон Карлос" Дж.Верди, "Фауст" Ш.Гуно , "Севильский цирюльник" Дж.Россини, "Князь Игорь", "Война и мир" и многие другие. Партия Бориса Годунова для Ярослава Петрова — самая любимая. Причем юбиляру доводилось ее исполнять в разных постановках, в том числе в театрах Польши, Болгарии, в двух разных воплощениях этой оперы на сцене нашего театра.

Кстати, великолепный бас белорусского певца оценили во всех странах СНГ, в Большом театре в Москве, в далеком зарубежье и даже в Аргентине!

Даша ПАВЛОВСКАЯ.

16 студзеня

ПЯТНІЦА
Усх. 8.20 Зах. 16.19
Даўж. дня 7.59
Апошняя квадра
15 студзеня

175 гадоў з дня нараджэння У.Д. Спасовіча (1829—1906), публіцыста, літаратуразнаўца, грамадскага дзеяча

85 гадоў з дня нараджэння У.У. Алоўнікава (1919—1996), беларускага кампазітара і грамадскага дзеяча, народнага артыста Беларусі

ГАЛЕРЭЯ

«Сонцакрыж» Алеся Шатэрніка

У Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва экспануецца выстава вядомага беларускага скульптара Алеся Шатэрніка.

"Гэтая невялікая выстава, узятая з кантэксту маёй творчасці, прысвячаецца светлай памяці маіх бацькоў, — расказвае мастак. — Чаму называецца "Сонцакрыж"? Мая маці нарадзілася ў дні так званага зімовага сонцастаяння. Дні тады бываюць самымі кароткімі, а ночы самыя доўгія. Гэта тая пара, калі сонца, якое ўсё ніжэй і ніжэй апускалася да небасхілу, пачынае з кожным днём падымацца вышэй. Сонца, як кажа беларуская прымаўка, паварочвае на лета. І ў людскіх сэрцах пачынае цяпліцца надзея на лепшыя дні, на шчодрае лета, на шчаслівую долю...

А бацька нарадзіўся ў дні вясновага раўнадзенства. Ужо больш за тысячу гадоў людзі на беларускіх абшарах звязваюць свае надзеі з нараджэннем Збаўцы, які дзеля выратавання чалавецтва ахвяраваў сваім жыццём — памёр на крыжы. І менавіта крыж — сімвал пакуты і збаўлення — стаў бліжэй чалавеку, стаў суправаджаць яго цягам усяго жыцця... Мне захацелася злучыць санца і крыж у адзін сімвал вечнага жыцця".

Евеліна КРУПЕНЬКІНА.

Пятница, 16 января

БТ

07.00, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.00 Новости.
07.05, 08.10 "Доброе утро, Беларусь!".
08.45, 14.45, 16.45, 00.25 "Моя страна".
09.10 "Русские амазонки". Сериал.
10.05 Сериал **"Воскрешая мертвых".**
11.05 "Самозванцы". Сериал.
12.10 Комедия **"Светские львы".**
14.05 "На перекрестках Европы".
15.10 Сериал **"Вспомнить все".**
16.05 "5х5".
17.05 Сериал **"Воскрешая мертвых".**
18.05 "Патрисия Каас — год работы". Док.фильм.
19.10 Боевик **"Криминал".**
21.00 Панорама.
21.45 Специальный репортаж.
22.00 Драма **"Ночные забавы".**

ОНТ

08.00, 09.00, 18.00, 20.30, 23.50 Наши новости.
08.05 "Доброе утро".
09.05 "Земля любви, земля надежды". Сериал.
09.50 Комедия **"Железнодорожный романс".** 2-я серия.
10.45 Дисней-клуб.
14.55 "Город женщин".
15.45 "Угадай мелодию".
16.10 Сериал **"Берег мечты".**
16.55 "Большая стирка".
18.10 "Новый день".
18.30 "Человек и закон".
19.10 "Земля любви, земля надежды". Сериал.
20.00 Время.
21.00 Поле чудес".
22.00 Комедия **"За двумя зайцами".**
00.00 Боевик **"Глаза ангела".**

РОССИЯ

07.45 Сериал **"Русские амазонки-2".**
08.50 "Короткое замыкание".
09.45 Вести. Дежурная часть.
10.00, 16.00, 19.00 Вести.
10.30, 19.30 Местное время. Вести—Москва.
10.50 Мусульмане.
11.00 Вся Россия.
11.15 Москва-Минск.
11.30 Колоссальное хозяйство.
11.50, 21.00 Сериал **"Неотложка".**
16.10 Сериал **"Маросейка, 12".**
17.05 "Навеки Джулия". Сериал.
18.00 Комната смеха.
19.50 Спокойной ночи, малыши!
19.55 Сериал **"Русские амазонки-2".**
22.00 Остросюжетный фильм **"Проклятый сезон".**

ЛАД

06.30 Euronews.
08.00, 14.00, 20.00 Новости.
08.10 "Мгновение вечности".
08.35, 22.05 Сериал **"Развязка петербургских тайн".**
09.35 "Свет далекой звезды. Людгардас Гедравичус".
10.05 "Между нами, женщинами".
10.25, 21.15 Сериал **"Грешная Анхелика".**
11.15, 13.10 Обычный необычный день.
11.45 Киноповесть **"Вечный муж".** 1-я серия.
13.40 "Песенка радости". Мультфильм.
14.10 "Учительская".
14.25 "Эх, анекдот, анекдот".
14.45 "Нора". Спектакль.
16.45 Сериал **"Мари Франссон".**
18.20 "Между нами, женщинами".
18.40 Киноповесть **"Вечный муж".** 2-я серия.
20.15 "Колыбельная".
20.30 "Дела семейные".
23.00 Хоккей. "Керамин" — "Гомель".

НТВ

09.00, 11.00, 14.00, 16.00, 18.00 Сегодня.
09.25 "Их нравы".
10.05 Мультфильм "Серебряное копытце".
10.15 "Страна советов".
14.35 "Принцип домино".
16.25 Сериал **"Она написала убийство".**
17.30 Протокол.
18.35 "Свобода слова".
19.50 Триллер **"Море любви".**
22.15 Бокс. Владимир Кличко против Франсуа Бота.

СТВ+RenTV

06.25, 15.40 "Пауэр рейнджерс, или Могучие рейнджеры в космосе". Сериал.
06.50 "Близнецы судьбы". Мультсериал.
07.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.45 "24 часа".
07.50 "СТВ-спорт".
08.05, 18.00 "Минщина. Люди, события, факты".
08.15, 20.15 "Минск и минчане".
08.30, 23.05 "Технология".
08.40 Боевик **"Маленький апокалипсис".**
10.20 "Автопанорама".
10.40 "Театральные истории".
11.00 "Дикая планета".
11.30 Док.фильм "Нескучный сад Фомы Воронецкого".
12.00 "Час суда".
13.00 "Диалог со всем миром".
13.50, 18.30 "Желанная". Сериал.
14.50 "Остров сокровищ". Мультфильм.
15.15 "Маска". Мультсериал.
16.00 "Аргонавты". Мультфильм.
16.20 "Тема дня".
16.50 Комедия **"Дюма на Кавказе".**
18.20 "Светская хроника".
20.00 "СТВ-спорт".
20.25 "Добрый вечер, малыш...".
20.40 "Автопанорама".
20.55 Комедия **"Африканец".**
23.15 "Реактивный бокс".
23.35 "Новости СНГ".
23.50 Драма **"Пещерный человек".**

8-Й КАНАЛ

17.30 "Мультпарад" от "Бюргера".
17.45 "Дневник его жены". Художественный фильм.
19.25 К-видео "Топ-8".
19.30 "Гардемарины, вперед!". Сериал.
20.45 "Вечарніца".
21.00 "Региональный репортаж".
21.10 "Убийцы". Художественный фильм.

ТВ ЦЕНТР

07.45 Газетный дождь.
07.55 "Страсти по Саломее". Сериал.
08.40, 19.55 "Провинциалы". Сериал.
09.40 Европейские ворота России.
09.50 Телемагазин.
10.00, 13.00, 17.00 21.00. 23.15 События.
10.15 Телеканал "Дата".
11.15 Караоке стрит.
11.30 Секретные материалы. расследование ТВЦ.
12.10 Петровка, 38.
12.30 Деловая Москва.
13.15 "Инспектор Кестер". Сериал.
14.30 "Неприрученная Африка".
15.00 Регионы. Прямая речь.
15.30 Каля-маля.
16.00 "Комиссар Мулен". Сериал.
17.15 "Приглашает Борис Ноткин".
18.00 "Разлученные". Сериал.
18.50 Пять минут деловой Москвы.
18.55 "За кулисами". Сериал.
21.35 "Народ хочет знать".
22.25 Времечко.
22.55 Петровка, 38.
23.40 "Аромат Ивонны". Худ. фильм.
01.10 Мода non-stop.
04.45 "Настроение".

EUROSPORT

09.30 Ралли.
10.00 Журнал.
10.30 Теннис.
11.30 Горные лыжи.
13.00 Ралли.
13.30 Горные лыжи.
14.30 Биатлон.
16.30 Теннис.
18.00 Бобслей.
19.00 Биатлон.
20.00 Бобслей.
21.00 Сильнейшие.
22.00 К-1.
23.30 Ралли.
00.00 Экстремальные виды спорта.
00.45 Биатлон.
01.45 Ралли.

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: (017) 206-68-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 206-69-04, 206-69-06.
E-mail : nv@promedia.by
http://nv.promedia.by

Індэкс 63222.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

Рэдактар нумара Алесь СІЛІЧ

Ліцэнзія на выдавецкую дзейнасць ЛВ №448 ад 15 мая 2000 г. (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Нумар газеты аддрукаваны ААТ "Красная звезда" з дыяпазітываў заказчыка, 220073, г.Мінск, 1-ы Загарадны завулак, 3. Падпісаны ў друк у 15.00. Аб'ём 2 друк. аркушы. Тыраж: 28 250 экз. Заказ № 567.